

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2059 — nočna 2994, 2994 in 2059

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SCOUVENEC

Samoupravna samouprava

Nobeno vprašanje v naši državi še ni bilo tolikokrat na dnevnem redu kakor vprašanje samouprav. Vse drugo je pereče samo nekaj dni ali kvečjemu mesecev, samouprave pa lebdi jo državo od 1. 1918 sem in kadarkoli kdo izpregovori o njih, vsa država prisluhne in vsi državljani vedo, da je to edino vprašanje, o katerem je vredno razmišljati in za katerega rešitev se je vredno vreči v politično borbo. Vse naše dosedanje ustave so govorile o »samoupravah«, vse nekdane stranke so morale do tega vprašanja zavzeti svoje stališče, skoro na vsakem političnem shodu po vsej državi se poleg udrihanja po nasprotnikih govori tudi o samoupravah — od prvih početkov naših notranje-političnih težav, ki so se začele takoj z ustanovitvijo države, pa do danes. Po stališču do samouprav so bili že državljani razdeljeni na velikansko množico »protidržavnih rovarjev« in na majhno peščico »državotvornih varuhov«, ki so si nekaj let celo domišljali, da samo oni varujejo državo, da je ne pokončajo samouprave. Samouprave so že bile proglašene pod tem ali onim imenom za smrt in konec države, čez nekaj dni nato pa še glasneje za rešitev države. Vsaki dosednji vladi se je potem, ko ni bila več na krmilu, očitalo, da je vzdrževala centralizem in ga kot neprijetno in neljubjo dedščino zapustila naslednji vladi. JNS, ki je po svojem duhu vzniknila takoj po ustanovitvi države, ne šele pred nekaj leti, je to vprašanje zavlačevala, pobijala in dušila, dokler ga ni pod bivšim generalom Živkovičem sprejela v svoj program. Vsak opoziciонец se je skušal in se še skuša priljubiti ljudstvu s tem, da centralizem proglašajo za največjo oviro državnega napredka in da obljublja, da bo državo uredil po načelu »samouprav«, kakor hitro pride do oblasti. Vse se je že počelo s tem vprašanjem, samo z dnevnega reda še ni prišlo in rešeno še ni, pač pa ravnanje s tem geslom, če naj se po domače izrazimo, kakor svinja z mehomo...

Vprašanje, ki tako trdoživ spremlja državno življenje, gotovo ni kaprica ali častihlepna iznajdba tega ali onega politika ali »lokalni patriotizem«, oz. ozko srčnost le ali one pokrajine. Koliko politiko, znanih in sposobnih, je med tem že umrlo, vprašanje državne ureditve pa je še vedno živo in pereče, ker je osnovano v bistvu države. Druge povojne države, ki so povečale svoje ozemlje s tem, da so zasedle ozemlja bivših držav, tega vprašanja ne poznajo. Svoje prejšnje zakone so enostavno raztegnile na novo osvojene pokrajine, ljudstvu so razglasile, da so ga osvobodile od prejšnjih gospodarjev in da so same stopile na njihova mesta in a tem je državnopravnih vprašanj konec, ljudstvo mora verjeti, da je novi gospodar boljši kakor pa je bil prejšnji. Pri nas pa ni tako, naša država ni nastala po zasedbi ali osvojitvi, ampak po svobodni priključitvi Slovencev in Hrvatov, ki so prej samoupravno živeli v okviru drugih držav, k bivši kraljevini Srbiji, s katero so si ob zgodovinskem razpotju zaželeli ustanoviti novo mednarodno skupnost, novo državo, ki je bila skozi stoletja ideal vseh pravih južnih Slovanov. Kot doto so prinesli s seboj svo kulturo, svo svojo davčno moč, število, pridnost in poštenost, dobro voljo in pogum, pa tudi svoje pojmovanje o državi, o pravici, o enakopravnosti, o zakonodavstvu in upravi. Za to doto si niso izgovorili nič drugega kakor to, da bo ta nova država tako urejena, da se bodo v njej vsi počutili kot doma in jim je bilo to tudi obljubljeno z najvišjih mest in je črno na belem zabeleženo v mnogih zapisnikih pogajanj, razgovorov in sklepov, ki so neposredno pripravljali pot končni ustanovitvi nove države. Toda v vseh teh letih ni bilo toliko miru in časa za trezni preudarek, da bi bilo mogoče državo tako urediti, da bi dejansko temu idealu odgovarjala. Leta 1928. je prof. Arandjelović v ugledni belgradski reviji »Srbski književni glasnik« objavil članek z naslovom »Revizija ustave« (po Radičevi smrti s posebnim ozirom na Hrvate), v katerem zelo pogumno gleda celumu vprašanju v oči in brez ozira na levo in desno pove, da je odvoljnost št. državno ureditvijo osebnostna zadeva: »Prvi pogoj, da pridemo do sporazuma, je v tem, da tako Srbi kakor Hrvatje in Slovenci spoznajo, da ta država mora biti država tako Srbov kakor Hrvatov in Slovencev. Potemtakem je treba državo tako urediti, da tudi v resnici bo država Srbov, Hrvatov in Slovencev. To pa, da Hrvatje ne čutijo, da so v svoji državi, je kaj važen moment. Biti srečen in zadovoljen je subjektivna stvar. Nič ne pomaga, če Srbijanci prepričujejo Hrvate in jim dopovedujejo, da so v svoji državi, da je v ustavi zapisano, da je ta država v vsem njihova, da so enakopravni, če pa sami tega ne čutijo...«

Taka torej mora biti ta država, da se bo vsak Slovenec, vsak Hrvat in vsak Srb kjerkoli v njej čutil kot državljan domaćega, da bo povsod v njem živel zavest, da je v svoji Jugoslaviji, da je v njej enakopraven, da državno usodo svobodno sodoči, je in ni samó podložen in da ima tudi potrebno gospodarsko sodočištev in samoodločitev, ali pa, kakor pravi prof. Arandjelović v imenovanem članku, »če bo vsak član te skupne države sam svoje sreče kovač. Naj Srbi, Hrvati in Slovenci sami urejujejo svoja notranja vprašanja: gospodarstvo, prosveto, finance, promet... Ne bo potem vzajemnega obdolževanja, da so v državi eni vladajoči, drugi pa vladani, da eni izrabljajo druge, da nevesiti, neuki in korumpirani upravljajo spretnim, učenim, poštenim. Ne bo se potem govorilo o kulturnem zapadu in nekulturnem vzhodu; nasprotno: nastalo bo kulturno tekmovanje med brati, posnemanje drug drugega, drug od drugega se bodo učili, kar bo vse še bolj utrdilo državno skupnost.«

Kakor vidimo iz teh kratkih razmišljanj, je ime kaj malo važno. Ljudstvo se bo kaj malo trpinčilo z vprašanjem, ali naj se ta Srbom, Hrvatim in Slovencev domaća država imenuje ali vrazjemnostna ali dekoncentrirana ali decentralizirana ali avtonomistično urejena ali pa še široko samoupravna država, glavno je stvar, to je, da vsaka pokrajina svoje skrbi sama nosi in svoje pravice sama uživa, skupne skrbi in skupne pravice pa vsi. Univerzitetni profesorji bodo potem v državnoznanstvu že našli neko ime, ako pa ga tam še ni, bodo pa v opisu povedali, v kakšnem razmerju so si pokrajine do celote, kakor že cela desetletja opisujejo nepisano ustavo angleškega imperija. Izvesti delitev dela, delitev oblasti in delitev denarja ne samo po ministrstvih, ampak po pokrajinah — to je naše notranje politično vprašanje, ki ga je treba

„Münchner Neueste Nachrichten“: Habsburžani „v brezno pozabljenja“

Dunajski sporazum iz Pariza in Berlina

Kaj vidijo Nemci

Presenetilo je, da nova avstrijsko-nemška pogodba, ki uvaja zopet prijateljske odnose med obe »nemški državi«, ne omenja habsburškega vprašanja, čeravno je bilo znano, da se je hitlerjevska Nemčija vedno zelo uporno in odklonilno izražala o možnosti povratka habsburške dinastije na avstrijski prestol. Razširile so se razne domneve. Najbolj resna med njimi je ta, da sta se Avstrija in Nemčija tudi o tem vprašanju domenili, toda tajno, tako da besedilo o sporazumu tega ne omenja, a da ima dogovor neki dodatek, ki je ostal tajen, a za Avstrijo obvezen. Naš dunajski dopisnik ing. Sch. je pred enim tednom, takrat, ko se o sporazumu še ni dosti pisalo, pisal v »Slovenec«, da bo dogovor o Habsburžanih ostal tajen, določal pa bo, da se Avstrija za dobo nekaj let obveže, da tega vprašanja ne bo sprožila, Nemčija pa da se obveže, da ne bo protestirala, če bi se člani habsburške hiše vrnili nazaj v Avstrijo ter tam kot navadni ljudje prebivali, na isti način kot Hohenzollernci lahko stanujejo v hitlerjevski Nemčiji. Ta vest se sedaj potrjuje od več strani in je torej verjetna. Zanimivo pa je, kako nemški tisk piše ravno o tej točki. Nemško časopisje je danes glede zunanje-političnih člankov popolnoma podvrženo smernicam propagandnega ministrstva, tako da lahko rečemo, da članki, ki so izšli o avstro-nemškem sporazumu, nosijo pečat uradnih krogov. Tako je treba tudi brati spodnji posnetek iz članka »Zidovje pada«, ki je izšel v »Münchner Neueste Nachrichten« in ki obravnava avstro-nemški problem v luči nove pogodbe.

München, 14. julija. b. »Münchner Neueste Nachrichten« objavljajo daljši članek o avstrijsko-nemški pogodbi pod naslovom »Zid je padel«. Članek je nekako nemški komentar k objavljenemu sporazumu in priča, kako nemška vlada gleda na Avstrijo in kaj misli, da je s pogodbo pridobila. Najbolj podčrtava članek dejstvo, da se je Avstrija priznala za »nemško državo« in da se je v čl. 3 obvezala, da bo »svojo splošno politiko, kakor tudi svojo posebno politiko do Nemčije, uravnavala po načelnem stališču, da je Avstrija nemška država«. Iz tega člena izvaja monakovski hitlerjevski list, da so s tem:

1. padle vse razne kombinacije, s katerimi so razne države poskušale Avstrijo odtrgati proč od Nemčije ter jo včleniti v politične skupine, ki so Nemčiji sovražne;

2. da so se zrušile tudi vse kombinacije s Habsburžani, kajti »vzrelec neprestanega vznemirjenja, ki so ga napajale želje dinastije Habsburg-Bourbon-Parma, da se vrnejo na izgubljeni prestol, bo sedaj popolnoma vsahnil. Avstrija, ki se je tako slovesno priznala za nemško državo, seveda ne more na noben način spraviti v ta okvir želje kakšne nenemške dinastije, da se polasti prestola nemške dežele. Zatorej je tudi z dunajskega stališča popolnoma jasno, da bo treba takšne rešitve enkrat za vselej pokopati v brezno pozabljenja.«

S tem torej, da je Hitler dobil Schuschniggov podpis na slovesno izjavo, da je Avstrija nemška država, in da bo svojo zunanjo in notranjo politiko vodila s tega načelnega stališča, si je po mnenju nemške vlade priboril tudi obveznost avstrijske vlade, da ne bo ničesar ukrenila, kar bi bilo nemški državi v šramoto in nemstvu sploh v nečast, torej tudi odpoved nenemške habsburške dinastije. Hitler

Titulescu

rešiti pod kakršnimkoli imenom. Najvažnejše pri tem pa je oblast in denar, ker samo človek, ki ima svoj denar v svojem žepu in ki ima poleg tega še nekaj z državo močjo zavarovane oblasti, se bo povsod čutil domačega, samo tak človek bo vedel, da je v državi, v kateri tudi sami vlada. Samo delo in bremena razdeliti na pokrajine, sredstva za kritje potreb pa najprej vsa potegniti v sredice za vzdrževanje celote in jih potem na prošnjo kot neko milost dajati nazaj — to bi pač ne bila nobena samouprava, pa naj bi posamezne pokrajine še bolj trdoživ zbirale prostovoljne prispevke za kritje primanjkljaja. Prava samouprava je v tem, da vsa denarna sredstva, ki jih je zbrala ena pokrajina, ostanejo v tisti pokrajini za kritje njenih potreb, za njeno lastno upravo, in da imajo njeni predstavniki oblast, skrbeti za reden dotok in obenem: dolžnost, v posameznih razdobjih odračunavati celoti, kar je pokrajina dolžna prispevati

si je poleg tega priboril tudi obljubo, da bo lahko vedno v okviru sporazuma z Dunajem, s svojo razlago nemštva in nemškega značaja države, posegel vmes, če bi se kdaj na Dunaju zopet vzbudili apetiti po habsburški dinastiji. Ta točka sporazuma je torej ena najbolj prebrisanih in je je nemška vlada lahko vesela. Vesele so je pa tudi tiste podonavske države, ki so v Habsburžanih vidеле vedno največjo nevarnost za mir v tem predelu Evrope.

Skozi pariška očala

»Münchner Neueste Nachrichten« objavlja zelo zanimiv in pregleden posnetek odmevov francoskega tiska k pogodbi med Avstrijo in Nemčijo. Pariški dopisnik tega lista pravi, da v očeh francoskega tiska pomeni ta pogodba:

1. Velik diplomatski uspeh nemške države in zmagovalne Hitlerjevega načela o koristnosti dvostranskih pogodb v primeru z jalovostjo vseh večstranskih potov in zvez.

2. Velik udarec Zvezi narodov, brez katere se je ta sporazum sklenil, kar je dokaz, da je mirovno delo izven ženeve lažje, kot pa v labirintu Zveze narodov.

3. Popoln polom francoskega mišljenja, da se Franciji nemško-italijanskega prijateljstva ni treba bati, ker da je nemogoče vsled vmesnega avstrijskega prepada.

4. Polom tudi vse dosedanje politike podonavskih paktov, ki ni bila nič drugega kot politika neprestanega vmeševanja vseh in vsakogar v pokrajine, ki jih ne brigajo.

5. Odgovor Nemčije na angleška vprašanja

Praški list napoveduje:

Gospodarska konferenca v Berlinu

Nemčija, Italija, Avstrija, Madžarska, Bolgarija, Grčija, Jugoslavija

Praga, 14. julija TG. »Prager Tagblatt« poroča iz Berlina, da se tam v zvezi z novo avstro-nemško pogodbo resno bavijo z mislijo, da skličejo v Berlin gospodarsko konferenco, ki bi se je udeležile sledeče države: Nemčija, Italija, Avstrija, Jugoslavija, Madžarska, Bolgarija in Grčija. Konferenco nameravajo sklicati za mesec september.

V Berlinu se nahaja že bolgarska gospodarska delegacija. V tem pričakujejo tudi jugoslovansko

in prevrtnitev vseh postojank za lokarnsko konferenco.

Kako bo Francija sedaj odgovorila? Nemški poročevalec vidi samo dve možnosti in sicer:

1. Francija bo to breo lepo sprejela in bo skusila najti načina, da se čimprej včleni v to novo politiko, to se pravi, da sprejme načelo nadvlade 4 ali 5 velesil nad ostalo Evropo.

2. Druga možnost je, da preide Francija sedaj k odprtim vojaškim zvezam s sovjetsko Rusijo, z državami Male zveze in Balkanske zveze, kar bi pa bilo silno nevarno, kajti po pisanju grofa d'Omerssona, bi se po tej poti »Francija kaj lahko kmalu znašla čisto sama v družbi s sovjetsko Rusijo in Češkoslovashko«.

Hodža na Dunaju

Dunaj, 14. julija. AA. Havas poroča: Predsednik češkoslovashke vlade dr. Milan Hodža je sredi nednada dopotoval na Dunaj v najstrožjem incognito. Pozno zvečer ni konferiral s češkoslovashkim poslanikom in tudi ne z zveznim kancelerjem Schuschniggom.

Čsl. berlinski poslanik v Prago

Berlin, 14. julija. AA. Havas poroča: Češkoslovashki poslanik v Berlinu, je sredi odpotoval v Prago. Trdi se, da je bil povabljen v Prago od svoje vlade v zvezi s sporazumom med Nemčijo in Avstrijo. Nekateri nemški krogi trde, da nemška diplomacija pripravlja v teku bodočih mesecev dvostransko nenapadalno pogodbo med Nemčijo in Češkoslovashko.

Dardanelska konferenca

Konferenca Anglija-Rusija
Titulescu se je premislil

Montreux, 14. julija. c. Konferenca v Montreuxu prehaja v tisto fazo, ki se v mednarodni politiki rada imenuje doba velikega konstruktivizma in plodonosnega dela za mir. Seveda je to stara obrabljena fraza, ki naj dokaže čisto nekaj drugega kot pa hočejo te velesile s tem dokazati. Velesile delajo za mir že skoraj dvajset let in kdo bi jim danes v teh mesecih hudih nervoznosti ne maral verjeti. To zatrjevanje pa dokazuje že nekaj čisto drugega. Kakor je Nemčija prehitela lokarnsko konferenco s svojim sporazumom z Avstrijo, tako bo sedaj dardanelsko vprašanje stopilo v ozadje. Sedaj je v ospredju v Montreuxu čisto drugo vprašanje — in to je, da se mora proti bloku držav, ki ga vodita Italija in Nemčija, ustvariti nov blok, ki bo ščitil mir v svojem smislu. Res je, da bo Turčija lahko mnogo dosegla sedaj v tem položaju. Toda to se bo zgodilo šele tedaj, če se bo Turčija zavezala v trden diplomatski blok, ki ga snuje Anglija.

Kakor smo poročali že včeraj, je angleški delegat prinesel s seboj iz Londona taka navodila, ki bodo najbrž dopustila, da se doseže sporazum in baje je položaj že danes bil tak, da bi se ta sporazum že lahko objavil. Toda angleška delegacija je tista, ki zavlačuje in hoče, da bi se zasedanje zaključilo šele čez nekaj dni. Danes popoldne bi morala biti plenarna seja konference, na kateri bi bila nova pogodba sprejeta v dru-

ga upravljanje skupnih poslov. Ako bi bila država tako urejena, bi se nikdar ne moglo zgoditi, da uradnik natančno ob določenem dnevu ne bi prejel svoje plače, ako pa bi se to kdaj zgodilo, bi se pri nas hudoval na Ljubljano, drugod pa na druga pokrajinska mesta, nikjer pa na Belgrad, kar je za trdnost države velikega pomena.

Dolgo se že ni o tem vprašanju razpravljalo tako odkrito kakor v tem času. Zdi se, da vsa drživi stoji pod vtisom, da ji je na krmilu vlada, ki si je stavila za svojo življenjsko nalogo, da kljub tolikim zakotnim oviram besede in načrte izvede v dejanja. Zato je najprej odprla prosto pot vsaki iskreni besedi, da se izkristalizirajo mnenja in da se pojasni, kaj kdo hoče. S skupnim naporom in z ozkim sodelovanjem ljudstva, kateremu se sedanja vlada ne odteguje, bo to trajno željo velike večine državljanov mogoče izpeljati do uresničenja. V tem namenu smo zapisali zgorajne misli.

gem čitanju. Angleška delegacija pa je danes zakusala debato čisto na drugo področje. Sedaj za Anglijo niti ni več tako važno, če bodo sovjetske ladje lahko plule skozi Dardanele ali ne. Anglija zahteva samo, da se mora ob Dardanelah med Anglijo, Francijo, Romunijo in Rusijo podpisati nekak konsultativni in regionalni pakt, ki bo popolnoma neodvisen od funkcioniranja pakta Zveze narodov.

Titulescu na vročih tleh

Kakor znano, pa je Zveza narodov čisto navadna podružnica angleškega zunanjeja ministrstva. Torej bi Anglija hotela ob Dardanelah režim, ki bi ga ona rada imela čisto v rokah. Ta angleška namera je najprej nekoliko razburila francosko in rusko delegacijo. Romunska delegacija je bila že prejšnji teden na to opozorjena in je Titulescu začutil tako vroča tla pod nogami, da je moral v naglici odpotovati v Bukarešto, kjer se je proti njemu spletała zarota, ki so jo vodili in snovali agenti, ki simpatizirajo z narodno-socialistično politiko. V Romuniji sta se trenutno udarili dve interesni sferi. Anglija hoče imeti v tem delu Evrope močan blok, ki bi ga samo ona nadzirala. Nemčija pa hoče v srednji Evropi ustvariti vsaj blok nevtralnih držav, če ne med prijateljsko razpoloženih držav. Tako bi se med Nemčijo in sovjetsko Rusijo moral ustvariti pas držav, ki Nemčiji ne bi bili nevaren. Za to verigo pa je nujno prihajala v poštev tudi Romunija.

Toda položaj se je danes nenadoma odločil očitno v korist Anglije. Titulescu je tekom dneva sporočil, da bo v četrtek zopet v Montreuxu. Titulescu torej ni samo odstopil, ampak je svoj položaj rešil tako, kakor je to hotela vsaka država, ki se v Montreuxu pripravila proti zadnjim diplomatskim dogodkom v Srednji Evropi.

Toda angleška delegacija še ni premostila vseh težav. Romunija, Francija in sovjetska Rusija so nekoliko oprezne, kar je pa najbrž bolj parala kot pa resnična skrb za lastne obveze. Te tri delegacije pravijo, da ne morejo svojih dedanjih pogodb, to je zavezniske pogodbe med Francijo in sovjetsko Rusijo in zavezniskih po-

Nadaljevanje na 2. strani zgoraj.

godb med Romunijo in Francijo in pa še sovjetsko Rusijo spremeniti tako, da bi to odgovarjalo zamisli novega angleškega konsultativnega pakta okoli Dardanel. Anglija je zadnji čas prestopila menjala plaše in stališče, da bi ji bilo mogoče popolnoma zaupati. Res je sedaj Anglija na vseh poljih huda razočarana. Toda kar

se napravi v prevelikem navdušenju ali pa v prevelikem zagrenjenju, ni nikdar dovolj trdno in realno. Dejstvo, da se Romunija vrača v blok držav, ki najbrž ne bo pod nemško kontrolo, je močna karta naprej v rokah Francije in Rusije. Zato bodo te države lahko skupaj stavile precizna pojasnila in obveze od Anglije.

„V 6 tednih izgladovani“ Angleški minister o potrebi novega brodovja

London, 14. julija b. Angleški mornariški minister sir Samuel Hoare je imel v Southamptonu velik govor, v katerem je dejal »da bo Anglija dobila popolnoma novo vojno brodovje, ki bo odgovarjalo potrebam imperija. Brodovje je za nas vprašanje življenja in smrti. Naš obstoj je odvisen od tega, da se morejo trgovske ladje, ki nam uvažajo živež in sirovine, svobodno kretati po morju, k nam prihajati in od nas odhajati na morje. Brodovje se že gradi in se še bo in morskotniki kraji Anglije, ki so valed nezaposlenosti trpeli, si bodo sedaj smeli oddahati. Tudi obrambi proti letalom posveča Anglija veliko pozornost, ker je postala sedaj v tem pogledu najbolj ranljiva država na svetu. Anglija mora seči po teh obrambnih korakih, kajti v vojnem primeru bi imela samo za 3 mesece sirov in samo za 6 tednov živeža. Zgora bi jo torej v par tednih popolnoma izgladovale. Tej možnosti, tej nevarnosti se moramo izogniti in se ji bomo izognili.«

Anglija ne popušča Nemčija ne bo povabljen v Bruselj

London, 14. julija b. Ob 11 dopoldne je sporočila agencija Reuter sledeče:

Po ožji konferenci ministrov je prišlo do sklepa, da se Nemčija ne povabi na lokarno konferenco. Angleška vlada zastopa stališče, da je ta konferenca konferenca lokarnskih sil, kateri Nemčija ne pripada, ker je kršila lokarno pogodbo. Če se bo to stališče Anglije spremenilo, pa je odvisno samo od pogajanj med Anglijo, Francijo in Belgijo. Kar pa se tiče sredozemskega sporazuma z Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, pa bo ta sporazum prenehal veljati šele tedaj, če bo ena izmed omenjenih treh držav to želela in predlagala.

Sodelovanje z Rusijo?

London, 14. julija b. Sovjetska vlada je poslala britanskemu vojnemu ministru povabilo za sodelovanje britanskih častnikov na manevrih rdeče armade, ki se prične 17. septembra v okolici Moskve. Angleško vojno ministrstvo je ljubezljivo vabilo Moskve sprejeti in bo poslalo delegacijo častnikov iz vseh vrst orožja.

Roosevelt ali Landon

Po popolnem porazu, katerega je republikanska stranka Združenih držav doživela v volinim letu 1932, je izgledalo, da bodo demokrati nemoteno vladali republiko vsaj skozi par volilnih dob. Njih zmaga je bila tako splošna, da se je vodstvo republikanske stranke skrbno umaknilo iz vsega javnega življenja, in republikanski zastopniki v kongresu so se udeleževali parlamentarnega življenja bolj kot opazovalci, kakor pa enakovredni parlamentarci. Kongresne volitve leta 1934, pri katerih je narod izvolil polovico poslancev v nižjo zbornico in tretjino senatorjev, niso spremenile položaja; demokrati so ostali v pretežni večini. Republikanski odpor se je porajal šele lanske spomladi. Značilno je, da je ta odpor podžgalo Vrhovno zvezno sodišče (U. S. Supreme Court), katerega naloga je, tolmačiti ustavo ter razsojati veljavnost postav zvezne zakonodaje. Dasi je med devetimi člani tega sodišča večina napredna, je po njih delavnosti tekom zadnjih dvanajstih mesecev opaziti, da se vsi sodniki zavedajo, da jih je na njih domirna mesta postavila prejšnja republikanska vlada. Ko je Vrhovno zvezno sodišče proglasilo takozvano »N. R. A.« (National Recovery Administration) kot neustavno in tako zavrglo program demokratske vlade za odpravo kaotičnih razmer v industriji, je bil podan dokaz, da je sodišče na strani republikancev. Vrstilo se je druge razsodbe, ki so rušile vse poglavito delo Roosevelta in demokratske zakonodaje. Vrhovno zvezno sodišče, v teoriji nad vsemi strankami, je na ta način dvignilo prapor za republikanski odpor ter z izjavami, da demokrati kršijo »sveto« ustavo naroda, podžgalo republikanske pristaje na novo borbo.

Konvencija politične stranke v Ameriki predstavlja višek politične demokracije in je prav tako važna kot volitve same. Ogromne delegacije iz držav in teritorijev se podvojijo s prihodom tisočih častnikovskih poročevalcev, fotografov, radiooperatorjev ter igralcev in igral, ki se zberejo v zabavo delegatov. Konvencije namreč ni samo politična zbornica, temveč nekaj cirkus narodnega značaja. Godba, petje, molitev, govornice, vse se strne v natičen auditorij, kjer se med vršcem in truštem peldeset tisoč ljudi kuje program za vlado za bodoča štiri leta. Radio-aparati povečajo hrup in ga raznašajo milijonom sprejemnih aparatov v slehernem kotičku ogromne dežele. Konvencija je torej narodna zadeva in tako javno je njeno delovanje, da noben gib, zakulisni kompromis, nobena politična kupčija ne utele narodnemu opozovanju. Kakor ima ves ta ogromni hrup nekaj veličastnosti na sebi, je vendar prežet s pisanimi političnimi igrami in zvijačami, ki zatenujejo vso svetlo stran ljudovlade. Denar igra neprekosljivo vlogo in namesto slona ali osla, ki predstavlja republikansko in demokratsko stranko, bi čisto lahko služilo kot simbol obema zlato tele.

Konvencija v Clevelandu, ki se je končala 12. junija, predstavlja prepoved republikanske stranke. Izmed treh glavnih struj v stranki, to je stare garde, za katero je skozi desetletja stal velekapital, liberalnih republikancev in republikancev srednjega zapada, je po več kompromisih izšla slednja struja kot voditelja nove republikanske stranke pod vodstvom kandidata guvernerja Alfreda M. Landona iz države Kansas. Stara garda, katere slava je zapadla s porazom predsednika Hooverja leta 1932, se je umaknila kot neporaben in staromodni stroj, dasi se pričuje, da se bo zakulisni kapital te garde odločno postavil na stran novega vodstva stranke.

Značilno za novo republikansko stranko pod Landonom je to, da njen kampanjski in volilni program predstavlja predvsem malomestne in podeželske interese. Ze skozi desetletja je stranko vladal finančni Wall Street s trnovsko zbornico in in-

Novi pokolji v Palestini

Jeruzalem, 14. julija b. Iz Jenina poročajo, da je prišlo včeraj do zelo krvavih spopadov med britanskimi četami in arabskimi vstaki blizu tega mesta. Oddelek britanskih telefonistov je iskal napako na telefonski progi in jo tudi kmalu odkril. Ko so vojaki pričeli z delom, pa so jih nenadoma napadli arabski vstaki. Britanski vojaki, ki so bili oboroženi tudi s strojnico, so držali vstase na dostojni razdalji ter čakali na pomoč, ki je tudi kmalu prišla. Razvnela se je krvava bitka, v kateri je na obeh straneh obležalo 7 mrtvih, mnogo pa je bilo ranjenih.

Beirut, 14. julija b. Včeraj je izbruhnil hud spor med nacionalisti in muslimani v stari luki Saida. Prišlo je do krvavega spopada, kjer so obležale štiri osebe mrtve. Do spora je prišlo zaradi protesta sirskega nacionalistov proti akciji starih muslimanskih narodnih poslancev v libanonski zbornici za samostojnost Libanona.

Izgredi v Egiptu

Kairo, 14. julija b. Delavski nemiri so se preselili sedaj tudi v nekdanj izredno bogati Egipt. Včeraj je pričelo stavkati 5000 delavcev v tovarni sladkorja blizu Kaira. Delavci že nekaj tednov niso dobili plač in so na snočnji seji sklenili, da bodo tovarno zasedli po primeru francoskih socialistov ter izsilili od lastnikov tovarne boljše delovne pogoje in višje mezde. Lastniki tovarni so skušali najprej delavce nagovoriti, naj zapustijo tovarno, ko pa so delavci je vztrajali, so poklicali lastnike poljeja vojaštvo in policijo. Prišlo je okrog 1000 vojakov in policistov. Za poziv, da zapustijo tovarniško poslopje, so imeli delavci gluh ušesa. Lastniki pa so tudi odločno izjavili, da se ne bodo pogajali prej, dokler delavstvo ne zapusti tovarne. Ker sta ostali obe stranki trdovratni, sta posredovala vojaštvo in policija v škodo delavstva in prišlo je do hudega spopada. Ko je policija oddala prve strele na delavstvo, so delavci kakor na povelje zgrabili za sladkorne kose in pričeli obmetavati vojaštvo in policijo tako, da se ni nihče več upal napasti. Spopad je za nekaj časa prenehal, ker sta se policija in vojaštvo umaknila ter prosila za pomoč. Delavci pa so zatijše izkoristili in so do temeljev porušili eno največjih sladkornih tovarni v državi. Vsi stroji so razbiti, sladkorne zaloge pa so delavci polili s petrolejem, tako, da sladkor ni za nobeno rabo več. Tovarna je last neke belgijske finančne skupine, ki ima monopol za proizvodnjo sladkorja v Egiptu.

dustrijskimi magnati. Z guvernerjem Landonom se je dvignil farmerski zapad. Ta skupina, ki predstavlja mišljenje težko obremenjenega podeželskega sloja, se prav za prav manj boji demokratov kot pa stare republikanske garde, katero je pokopala. Edini razlog, da se boji sedanje demokratske politike, je v tem, da je Rooseveltov »New Deal« preveč socialistični, tuj in neameriški, dočim se je stare garde bala radi nečloveškega velekapitalističnega izmозgavanja.

Politični program, katerega je konvencija sprejela po mnogih kompromisih, sloni na izjavi, da je Amerika z njenimi ustavnimi načeli v nevarnosti vsled demokratskih, to je Rooseveltovih vladnih manipulacij. Program napoveduje nekako »svetoc vojno proti Rooseveltu«, češ da je njegova politika onečistila in izdala ameriško ljudstvo. Program sam, s katerim se stranka postavlja pred voliče, obljublja neokrnjeno zvezno ustavo, pomoč brezposelnim, brezno podpora državam v svrhu odpravljanja brezposelnosti in poboljšanja kmetovalstva, agrarno reformo z moratoriji in regulacijo pridelovanja, odpravo recipročnih pogodb s tujimi deželami ter uvedbo novih carinskih postav, odpravo monopolov in trustov veleindustrij, reformo v državnih službah (odpravo političnih služb) in vpeljanje nove zlate valute ter povratek k zlatemu standardu. Poleg tega se je stranka izrazila proti Ligi narodov in svetovnemu sodišču, toda za močno defenzivno oboroževanje v prid svetovnega miru.

Ta program v resnici predstavlja malomestno mišljenje ameriškega ljudstva. Skupina okoli guvernerja Landona, ki ga je sestavila, se zaveda svoje moči, dasi bo mogoče z njim odjurila nekatere liberalne kakor tudi ultra-konservativne elemente.

Guverner Landon je rodom iz Pennsylvanije, v 49 let. Njegov oče je bil lastnik oljnih vrelcev v Kansasu, kjer se je družina nastanila, ko je bil Landon še deček. Studiral je pravo, toda v prvi vrsti je Landon trgovec in dedič očetovih oljnih vrelcev. V politiko je vstopil šele leta 1932, ko ga je država Kansas izvolila kot guvernerja. Gospodarske razmere v tej državi so bile tedaj v strašnem stanju. Vleed obubožanja kmetovalcev in neplačevanja davkov so bile skoro dve leti vse ljudske šole zaprte, okrajni in občinski uradi so se zapirali, farmariji pa, katerim so se posestva prodajala radi neplačanja davkov, so se puntali ter vprijarjali izgrede proti interjevalcem. Guverner Landon je z zvezno pomočjo postavil državni proračun na zdravo podlago.

Kot možen predsedniški kandidat se je Landon pojavil šele tekom pretečenega leta. Njegovo kampanjo so začeli največ njegovi sošolci in razni časnikarji v Kansasu. Kampanja je bila tako nenadna in uspešna, da jo po pravici vsa Amerika primerja prerisnemu tornadu, nenadni vihri, ki je tako značilna za kansaške planjave. Propaganda pri primarnih volitvah je bila uspešna in cela vrsta imenovanih kandidatov se je umaknila ali že pred konvencijo ali pa prve dni konvencije, Hoover je v Clevelandu že prejel ovacije, kakršnih je deležen malokateri ameriški politik in senator Borah iz države Idaho se je stavil do zadnjega kot najbolj važen protikandidat, toda ko je prišlo do konvencije imenovanja, so se vsi umaknili Landonu, ki je bil imenovan soglasno.

Kandidat za podpredsednika je polkovnik Knox iz Illinois. Imel je sam precej glasov za predsedniško imenovanje, toda pogodba je bila kmalu storjena z Landonom in kot rezultat sta republikanska kandidata Landon in Knox, njih kampanjski voditelj pa je John Hamilton iz Kansasa, katerega je konvencija tudi izvolila novim predsednikom republikanske stranke.

Andrew Kobal, New York.

14. julij v Belgradu

Lep govor francoskega poslanika

Belgrad, 14. julija m. Kakor običajno, je tudi letos naša prestolnica proslavila na slovesen način francoski državni praznik. Proslava je bila v prostorih francoskega poslanstva, kjer se je zbralo mnogo članov tukajšnje francoske kolonije, prijatelji Francije in predstavniki diplomatskega zbora. S strani zunanjega ministrstva je recepciji na francoskem poslanstvu prisostvoval pomočnik zunanjega ministra dr. Vladimir Martinac. Ko so bili zbrani vsi zastopniki, je povzel besedo francoski poslanik Dampierre ter vse navzoče pozdravil z naslednjim govorom:

Če so se od januarja naprej že razpršili oblaki, ki so zastirali obzorje Evrope, pa so se sedaj nakopičili drugi temni oblaki, ter moramo še naprej z zelo pazljivim očesom motriti obzorja. Naj bomo še tako v skrbeh, vendar verujemo, da bo naposled zmaga la rešitev zdravega razuma in da se bo svet naposled vendarle organiziral tako, da bo enkrat za vselej tvoril nepremagljiv branik proti tistim, ki bi hoteli ograziti največjo blaginjo, mir.

Država, ki jo imam čast zastopati, ni nikoli prenehala boriti se s prepričanjem za to sveto stvar. S tem svojim prepričanjem in s tem svojim križarskim delom, je vedno stala ramo ob ramo z državami, katerih ugledne zastopnike imam zadovoljstvo pozdraviti danes na tem mestu. Našla se je ramo ob ramo predvsem z Jugoslavijo, ki stoji kakor vedno ob Franciji in poleg svojih zaveznikov, ki so obenem tudi

naši zavezniki v tem razdobju negotovosti, ki jo sedaj preživljamo.

Saj je zunanji minister francoske republike dejal nedavno tega, da »ne bomo zagrešili nepremišljenosti, ne da bi že sedaj spravili v sklad z našimi upi v bodočnost stanje naših obrambnih sil, ki morajo ostati vedno na višini trenutnih potreb državne obrambe. Naloga Francije do nje same in do njenih prijateljev je ta, da mora vzeti pogum vsem tistim, ki bi želeli izvršiti kakršenkoli napad.«

Miroljubna Francija, gospoda, ne pomeni slabotne Francije. Ne nasedajte v tem oziru lažnim poročilom, razširjenim v zadnjem času o našem političnem in vojaškem položaju. Najvišji predstavniki francoske republike so se podvizali izreči o tej zadevi svojo javno besedo in ugotoviti, da bo naša politika do vseh držav, zlasti pa do držav, s katerimi je Francija združena s preizkušenim prijateljstvom, kakor je dejal predsednik francoskega ministrskega sveta »vedno politika brezpogojne iskrenosti, lojalnosti in zvestobe do naših obvez.«

Smatral sem za potrebno, da podčrtam te izjave, ki ste jih že čitali v listih, to pa zaradi dvomov, ki so se pojavili v poslednost naše zunanje politike zaradi nastalih izprememb med nami. Ta politika, gospoda, ne bo zašla s prave jasne poti, po kateri je hodila doslej. V tem oziru bo v prvi vrsti ohranila globoko, iskreno in udano prijateljstvo, ki veže Francijo in Jugoslavijo.

Admira : Železničar 8:1 (4:0)

Maribor, 14. julija.

Izredno zanimanje je vladalo v Mariboru za prvi nastop avstrijskega nogometnega prvaka Admire, ki je kljub popoldanskemu dežju, ki pa je tik pred tekmo ponehal, privabil nocoj na igrišče Železničarja rekordno število občinstva, okoli 2500. Občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo poteku nogometne borbe. Točno ob napovedani uri so se pojavili avstrijski gostje na igrišču, burno pozdravljeni od domačega občinstva. Takoj za njimi so prišli Železničarji, nakar se je po formalnih pozdravih in izmenjavi daril začela nestrpno pričakovana tekma.

Admira je nastopila v svoji trenutno najboljši postavi: Platzler, Ludwig, Marischka, Urbanek, Hardt, Joksche, Vogel II., Hahnemann, Bizan, Schall in Vogel I. Domači pa so se zvrstili tako-le:

Mahajnc—Frangč II., Ronjeh—Esserl, Frangč I., Antoličič—Golinar, Bačnik, Turk, Pavlin, Konrad.

Admira je zmago popolnoma zaslužila, vendar je rezultat nekoliko previsok. Pravilno bi, po poteku igre sodeč, moral biti nekako 5:1. Tricetrti prvega polčasa sta bili obe moštvu v enakopravni, od tu dalje pa so v teku zadnjih 10 minut Avstrijci zabili kar štiri gole. V drugem času pa so Železničarji popustili in »Admirac« je bila popoln gospodar položaja skoraj do konca, ko so Železničarji zopet pritiskali v nasprotnikov gol, a brez uspeha. Gole so dali za Admire: Bican I., Hansmann 3., Vogel II. 2., Sehal. 2. Čast Železničarjev pa je rešil z lepim strelom desna zvezca Bačnik. Sodnik g. Bergant zaradi lepe igre ni imel težkega posla. Natančnejše poročilo o tekmi prinese jutrišnji »Slovenski domc«.

Domači odmevi

Predsednik vlade in vojni minister v Kragujevcu

Belgrad, 14. julija. AA. Danes je na povratku z Bleda potoval mimo Belgrada v Kragujevac predsednik ministrskega sveta in zun. minister dr. Milan Stojadinović. V Kragujevcu se je pridružil vojaško tehnični zavod. V Belgradu se je pridružil ministrskemu predsedniku minister vojske in mornarice general Ljubomir Marić. V njunem spremstvu so generali Terzibasić, načelnik artiljerijsko-tehnične oddelka ministrstva vojske in mornarice, dr. Gasić, kabinetni šef predsednika vlade, in Protić, kabinetni šef zunanjega ministrstva.

Konec balkanske konference

Bled, 14. julija.

Danes se je na Bledu končalo zasedanje gospodarskega sveta Balkanske zveze. Vse delegacije izjavljajo, da so zelo zadovoljne z delom in uspehi. Posebno tujskoprometni osek je dosegel popoln uspeh, ker je svet sprejel vseh 10 predlogov jugoslovanske delegacije. Pa tudi v drugih osekah je bil v najvažnejših vprašanih dosežen sporazum. Jutri odpotujejo delegacije v Ljubljano, kjer bo ban g. dr. Natlačen priredil njim na čast banket.

Proti Arnautoviću in tou.

Belgrad, 14. julija m. Davi ob 7.30 se je pred državnim sodiščem za zaščito države nadaljevalo zaslišanje prič v razpravi proti atentatorju Damjanu Arnautoviću in tovarišem.

Zaslišani so bili Ačim Popović, Gjuro Čejović, Živko Protić, Gorgije Jevtić, Svetislav Popić, Stojadin Dimitrijević in zopet Čejović. Nato sta bila konfrontirana Čejović in Trbić, kar je dovedlo do zanimivih prizorov. Predsednik senata je moral zaradi hrupa, ki je nastal v dvorani, zasliševanje prekiniti, ko pa se je razprava nadaljevala, je kaznoval Vasilijo Trbića disciplinsko, in to z omejitvijo hrane in trdim ležiščem. Razprava se bo jutri ob 7 zjutraj nadaljevala.

Vpokojeni ministri

Belgrad, 14. julija m. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so z ukazom kr. namestnikov z dne 1. julija na predlog predsednika ministrskega sveta upokojeni: Boško Jevtić, predsednik ministrskega sveta na razpoloženju, dr. Dragutin Kojić, dr. Svetislav Popović, Velimir Popović, dr. Avda Hasanbegović, dr. Drago Marušić in Dimitrije Vujić, ministri na razpoloženju.

Waterpolo Ljubljana: Amerika

Belgrad, 14. julija m. Na prošnjo ljubljanskega športnega kluba Ilirije, da bi severnoameriške waterpolo reprezentance odigrala z našim moštvom v Ljubljani tekmo, je ministrstvo za telesno vzgojo ljudstva po znanjem ministrstvu prejelo naslednji odgovor: Severno-ameriška športna zveza rada sprejema povabilo na tekmo. Moštvo se bo podalo na pot 15. julija in pride 22. julija v Berlin, od koder bo odšlo v Ljubljano. Tekma se bo odigrala 26. t. m., nato pa se bodo severno-ameriški športniki vrtnili na olimpijado v Berlin.

Zemunska vrem. napoved za 15. julij: Oblačno. Sonce izide ob 4.06 in zaide ob 19.21.

Dunajska vremenska napoved: sedanje vreme bo trajalo še nekaj dni.

Zagrebska vremenska napoved: Precej oblačno, nagibalo se bo k zlačnosti, vendar pa je slabo prehodno deževje še mogoče, predvsem v zapadnih krajih. Itemperatura zmerna.

Osebnosti

Belgrad, 14. jul. AA. S kraljevim ukazom na predlog poštnega ministra sta vpokojena Miroslav Brumat in Vojtek Pučelik, inspektorja peke skupine poštnega ravnanstva v Ljubljani. — Premišeni so k pošti v Planini pri Rakeku, po pošti Glazar, kontrolorka sedme skupine pošte Mokronog; k pošti v Zagrebu 6. Ljubica Vukić, višji kontrolorka šeste skupine pošte Vojnik; k pošti Ljubljana I. Franc Šuman, kontrolor sedme skupine pošte v Sarajevu.

Belgrad, 14. julija m. Odlikovani so med drugimi: z redom sv. Save IV. stopnje Peter Modic, ravnatelj državne trgovske akademije v Mariboru; z redom Jugoslovanske krone V. stopnje Karel Dermastia, profesor državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani; z redom sv. Save V. stopnje dr. Franc Kočvar, profesor in vršilec dolžnosti ravnatelja državne tekstilne šole v Kranju.

Belgrad, 14. julija m. Vpokojen je dr. Anton Schwab, višji svetnik na okrajnem načelstvu v Celju.

Belgrad, 14. julija m. Prestavljeni so: Peter Zlatič, podnadzornik policijskih agentov pri mestni policiji v Mariboru, v Split; Maks Turin, podnadzornik policijskih agentov pri policijski upravi v Ljubljani, v Zemun; Karel Kordon, podnadzornik policijske straže, iz Ljubljane v Split.

Belgrajske vesti

Be'grad, 14. jul. AA. V zvezi z vestmi naših listov o nabavi železnikega materiala v Nemčiji, so nam na merodajnem mestu rekli, da se bodo te nabave izvedle z licitacijami, ker se sedaj zbirajo potrebni podatki. S temi nabavami nameravajo znižati naše klirinške terjatve v Nemčiji in olajšati položaj naših gospodarstvenikov.

Belgrad, 14. julija. AA. Finančni minister je odredil, naj se dne 15. julija 1936 razveljavijo odloki, s katerimi so bile uvedene sankcije proti Italiji.

Drobne vesti

Santiago de Chile, 14. julija b. V čilski luki Talit so aneči čutili hud potres, ki je napravil ogromno materialno škodo. Mestna posvetovalnica in nad sto drugih hiš je popolnoma porušena. Prvotni sunki so bili slabšeji, tako, da so ljudje imeli možnost zbežati iz hiš. Kljub temu pa se domneva, da je pod razvalinami ostalo večje število mrtvih. V Capintu se je tudi porušilo nekaj hiš in je tudi potres napravil veliko škodo.

Pariz, 14. julija AA. Havas poroča, da je umrl kardinal v Besanconu Binet. Ta cerkveni dostojanstvenik je bil prvi duhovnik, ki je bil bivši bojevnik in ki je dobil čast kardinala. Umrl je v 67 letih starosti po kratkem bolehanju. Bil je odlikovan z legijo časti vojnega razreda.

Pariz, 14. julija. V nedeljo je bil prvi shod nove francoske socialne stranke, ki ji predseduje polkovnik grof de la Roquette, voditelj razpušene organizacije ognjenih križev. Shoda se je udeležilo okoli 10.000 oseb.

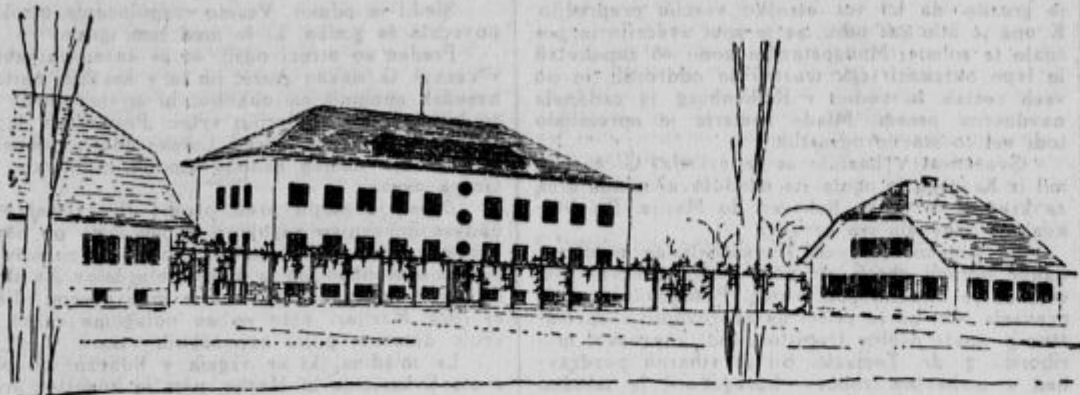
Varšava, 14. julija. AA. Politične oblasti so arhivale veliko število Nemcev v Gornji Slezijski zaradi sodelovanja pri protizakonskem nemškem gibanju za ponovno združitve poljske Slezijske z Nemčijo.

Madrid, 15. julija. AA. Pri Alorgi so se brzovaluku odcepili trije vagoni in iztrili. Zdrseli so po nasipu Dosedaj so izveleki pet mrtvih in 30 težko ranjenih potnikov.

Novi grobovi

Sv. Peter, 14. julija.

V javni bolnišnici v Celju je umrl danes gospod Franc Korun, trgovec in posestnik iz Sv. Petra v Savinjski dolini. Pogreb bo v četrtek 17. julija ob 7. uri zjutraj v Sv. Petru v Savinjski dolini.

Za napredek kmetijstva:**Kmetijska šola za Prekmurje****Po 10 letih čakanja - Elektrifikacija - Vzorna namakalna naprava**

Tako bo izgledala banovinska kmetijska šola v Rakičanu. Na levi že obstoječe gospodarsko poslopje, v sredi veliko šolsko poslopje s pergolo, na levi pa poslopje za učitelje, katero bo dograjeno prihodnje leto.

Gospod ban dr. Natlačen je odredil, da se začne graditi banovinska kmetijska šola v Rakičanu pri Murski Soboti. Z gradbenimi deli so že začeli in bodo še letos popolnoma dokončali glavno šolsko poslopje.

Vas Rakičan leži ob državni cesti v smeri proti Beltincem in je oddaljena okrog 3 km od Murske Sobotice. V tej vasi stoji sredi krasnega starega parka lep grad, ki ga je z veleposestvom vred ob priliki agrarne reforme pridobila banovina za kmetijsko šolo. Ta šola bo zlasti služila Prekmurju in kmečkim fantom iz Dravskega polja. Na posestvu v bližini gradu stoji več starih gospodarskih poslopij. Ta razpadajoča poslopja je banovina že pred leti popravila in preuredila ter je na posestvu uredila majhno drevnico, ki je bila že leta 1930, razširjena v sešanje centralno drevnico za vso banovino. Že l. 1926. pa je bila na tem posestvu ustanovljena kmetijska šola, ki je do danes ostala brez glavnih in najpotrebnejših zgradb, zlasti pa brez šolskega poslopja.

Sedaj je banska uprava zagrabila tudi to že tako dolgo časa zanemarjeno vprašanje in bo Slovenski krajini zgradila kmetijski zavod, ki bo po popolni ureditvi in zgraditvi šolskih in gospodarskih poslopij najlepši zavod te vrste v Sloveniji. To zahteva še posebej izraziti poljedelski značaj Prekmurja, kjer je kmetijska prosveta in prevladno gospodarstvo na res visoki stopnji. Na zavodu se že sedaj prideluje mnogo prvovrstnega žitnega semena, vzredi lepo število plemenske živine ter se v 5 ha veliki drevnici vzgaja najboljša sadna dreva. Pridelki zavoda se s posebnim prispevkom banovine oddajajo kmetovalcem v vseh krajih Slovenije. S tem pa banovina pospešuje poljedelstvo in navaja naše kmečko gospodarstvo k boljši proizvodnji in večji rentabilnosti.

Smotreno zgrajena šola

V okviru enotnega zavalnega načrta, pri katerem je arhitekt vpošteval poleg oziroma smotrene in gospodarske zidave tudi estetske in arhitektonske momente, je banovina uredila goveji in konjski hlev ter zgradila moderen svinjski hlev za 100 prašičev po tako zvanem holandskem sistemu. Ta svinjski hlev je zelo praktičen in tudi cenen, zato je po njem sezidalo svoje hleve že več okoliških posestnikov. Šele letos bo po dolgih letih, odkar je bila kmetijska šola ustanovljena, po odobritvi gospoda bana dograjeno glavno šolsko poslopje za 30 učencev, tako da bo prihodnje leto odprtjen redni šolski pouk in s tem izpolnjena že davna želja prebivalstva. Slovensko Prekmurje bo dobilo svoj lastni učni kmetijski zavod, kar je zlasti važno tudi z narodnostnega stališča, saj bo ta šola hkrati prava obmejna postojanka, zlasti še zato, ker Madžarska slične šole blizu meje nima.

Gradbena dela na glavnem šolskem poslopiju se dokončajo in bo zgradba že letos popolnoma dograjena. Načrte za kmetijsko šolo in za druge preureditve na zavodu je napravil banovinski arhitekt inl. B. Culk. Šolsko poslopje se bo kar najbolj prilagajalo v Prekmursko pokrajino in ker so v tej ravnini večinoma le nizke stavbe, je tudi to poslopje oblikovano razmeroma nizko in podolgovato, čeprav ima 4 zgrajene etaže. Poseben povdarek ravninskega značaja bo dobilo poslopje s tem, da bo zvezano z že obstoječim upravnim poslopijem in s poslopijem za učitelje, ki bo dograjeno drugo leto. Zvezo med temi tremi poslopiji bo ustvarila 60 m dolga pergola. Med šolo ter pergolo in obema stranskima poslopijima na levi in desni bo lepo urejen park. Spredaj pa še 2 km dolg drevored, ki stoji ob sedanji državni cesti in tvori standardno sliko prekmurske krajine. Nasproti šole pa leži še omenjeni lep park s starinskimi gradom, tako da bo celoten vtis nadvse ljubeč.

Lepi prostori

Glede na ureditev notranjih prostorov je poslopje postavljeno po vzorcu poljedelsko-živinorejskih šol. Šola je dolga 32 m in 10 m široka in ima navadno streho. V kleti so gospodarski prostori, velika kuhinja, pekarna, pralnica in likalnica, sušilnica za perilo, skladišče za kurivo in shrambe. V visokem pritličju je velika jedilnica s pripremo, ki je s kuhinjo v kleti zvezana z dvigalom za jedila. Poleg nje je še prijazen dnevni prostor. Ločeno od teh prostorov so v pritličju še predaval-

nica, pisarni za ravnatelja in ekonoma ter konferenčna soba. V prvem nadstropju je na eni strani ravnateljevo stanovanje, na drugi pa spalnica za 20 gojencev ter soba za učitelje. V mansardnem drugem nadstropju je še ena spalnica za 20 gojencev, soba za prefekta in sobe za bolnike in goste. K vsaki spalnici spadajo seveda primerne garderobe, umivalnice ter pritlikline. Stavba bo solčna in svetla, ker so vsi stranski prostori kakor hodniki, stranišča in garderobe postavljeni na severno stran poslopja, vsi drugi vežni prostori pa imajo okna na jug. Šola bo moderno opremljena in bodo vse sanitarne naprave napravljene na vodno splakovanje. Za preskrbo poslopja z vodo bo postavljena posebno črpalka na električni pogon.

Elektrifikacija

Razumljivo je, da taka šola ni smela ostati brez električne energije. Zato je na pobudo in s prispevkom banske uprave bila izvršena že ta mesec ne samo elektrifikacija kmetijske šole, ampak tudi ves obsejni okoliš vasi Rakičan. Stroški elektrifikacije znašajo okrog 250.000 Din. Banovina je prispevala 50.000, zasebni interesi okrog 100.000, falksa elektrarna, ki bo vas elektrificirala, pa tudi 100.000 Din. Za elektrifikacijo Rakičana gre zasluga edino banovini, ker sicer vas še dolgo ne bi dobila električne energije, kar bi se tudi poznalo v njenem gospodarskem razvoju.

Kakor v Egiptu

Izrednega pomena za napredek živinoreje na kmetijski šoli v Rakičanu pa bo v tem letu izvršena namakalna naprava na 20 ha vel'kem šolskem travniku ob potoku Lendavi, ki je prva in edina te vrste v Sloveniji. Kakor so stari Egipčani z obsežnimi namakalnimi napravami izrabili plodnostno blato, ki ga je reka Nil v deževni dobi prinesla z abesinskih gor, tako je tudi kmetijska banovinska šola izrabila umazano in z drugimi odpadki nasičeno vodo Lendavo ter jo speljala po suhih

Mariborska kaznilnica**Pazniško osebje živi v težkih razmerah**

Maribor, 14. julija.

Mariborska moška kaznilnica je eden največjih državnih zavodov te vrste. Že pred časom je »Slovenec« *obširno poročal o tem zavodu, vendar se takrat ni dotaknil težkih prilik, v katerih živi pazniško osebje, ki ima v svoji službi opraviti z mnogimi težkimi zločinci, ki so še tudi v kaznilnici nevarni življenju drugih, kakor to jasno priča primer, ko so kaznjenci umorili paznika Peterlina. Pazniki vršijo naporno, zdravju škodljivo in čisto smrtonosno službo.*

Pazniško osebje vstaja že zjutraj ob 4, da more priti pravočasno v zavod, kjer mora biti že ob četrtni na šest. Službo vršijo nato brez vsakega odmora do poldne. Opoldanski odmor traja le do pol enih. Ob tem času so zopet vsi pazniki zbrani pri odgovornem delu, pri katerem morajo vztrajati zopet brez odmora do pol osmih zvečer. Dnevno opravljajo torej 13 ur službe. Poleg te dnevne službe pa morajo mnogi opravljati še nočno službo kot stražarji s puško. Ti morajo skozi dva meseca vsako drugo noč vršiti stražarsko službo, to se pravi poleg dnevne službe mesečno še 15 nočnih služb. Služba takega paznika traja zjutraj od četrtni na šest do dvanajstih opoldne prihodnjega dne, to je 31 ur. Do nedavnega so imeli oni, ki so opravljali nočno službo, eno uro in pol odmora za obed in večerjo. V zadnjem času pa jim je bil ta odmor skrajšan na pol ure, tako da ti reveži nimajo niti toliko časa, da bi se pošteno okrepčali, kar pač vsak zasluži, kdor vestno vrši svojo težavno službo.

Naše male v Kamni gorici

Kamna gorica, 14. julija.

Takoj po končanem šolskem letu se je mladina podala v naravo. Nekateri potujejo peš širom naše lepe domovine, drugi so srečnejši in se vozijo s kolesi, da si ogledajo domove naših velik mož in njih okolico. Tako si igraje večjajo svoje duševno obzorje. Najsrečnejši pa so oni, ki so si pridobili

in neplodnih travnikih. Travniki so razdeljeni z umetnimi nasipi v tri namakalna polja, kamor se spušča voda po betonskih ceveh neposredno iz potoka Lendave. Samo dvig zatvornic, ki so zgrajene v obrežnih nasipih potoka, zadošča, da se vlije voda na travnike. Ko voda poplavi polja, odteče v posebnih odvajalnih jarkih nazaj v Lendavo, ki ima pa na dotičnem mestu že precej nižji tok. Odtekanje vode se da regulirati z dviganjem zatvornic v odvodnem jarku, kakor nam to kaže slika, na kateri se jasno vidi, kako je poplavljen eno polje šolskega travnika. Kakor vidimo, ima voja precejšen padec. Ko se blato, ki ga je prinesla voda s seboj iz potoka, usede, odteče voda lahko hitro nazaj v nižje ležečo strugo. Pri tem namakanju travnikov se zemlja izredno pognoji zlasti zato, ker priteka voda iz bližnje Murske Sobotice, koder se vanjo stekajo vse odpadne vode. Zato raste seveda na teh travnikih trava zelo bujno. Zdi se, da bo na teh travnikih mogoče pridelati poleg sene in otave še tretjo kosilno. Namakanje travnikov je tudi važno zato, ker ima Slovenska krajina komaj 750 mm letnih padavin in skoraj vsako leto trpi zaradi suše. Zaradi večjega pridelka sene in otave bodo stroški, ki so nastali z zgraditvijo namakalne naprave, kriti že v treh letih.

Stroški

Celokupni stroški za dosedanje ureditve kmetijske šole v Rakičanu znašajo nekaj nad en milijon dinarjev. Zgradba šolskega poslopja stane 800.000 dinarjev, svinjski hlevi 100.000 Din, elektrifikacija 250.000 Din, namakalna naprava pa 60.000 Din. Prihodnje leto bo zgrajeno še poslopje za učitelje, s čemer bo šola Rakičan v vsakem pogledu urejena. Priprani smo, da bo storila čim več za gospodarski dvig našega kmetijstva in zlasti Slovenske krajine, ki je čakala nad 10 let na to tako potrebno šolo.

Po izvršeni nepretrgani 31 urni službi imajo ti pazniki pol dneva odmora. Vendar neporočeni pazniki, ki stanujejo v zavodskih kasarni, tega odmora ne smejo izrabiti po svobodni volji. Ne smejo v mesto, da si eventualno nakupijo raznih potrebščin, v poletnem času ne smejo v kopališče, da bi si po naporni službi na oolcu in v vodi utrdili svoje zdravje. Če ima v tem času kdo v mestu kak nujen opravke, se mu vse popoldan šteje v redni letni dopust. Po večini imajo vsi drugi poklici urejeno nedeljsko službo tako, da so vsako drugo nedeljo ali praznik prosti. Te ugodnosti pazniki nimajo. Vsako nedeljo imajo službo, prosti so le tisti, ki so imeli od sobote na nedeljo nočno službo. V kasarni stanujoči pa tudi v nedeljo dopoldne, kadar niso v službi, ne smejo iz kasarne, da bi jim bila dana prilika, da opravijo verske dolžnosti, čeprav jim je pravica do izpolnjevanja teh dolžnosti v zakonu zajamčena.

Pred in po vojni so bile službene razmere pazniškega osebja precej dobro urejene. Imeli so primerne odmore in nedeljsko službo menjale le vsako drugo nedeljo. Kljub temu pa se je služba vršila v redu. Težkemu stanju, v katerem se nahajajo pazniško osebje, ni krivo pomanjkanje osebja, ki je res veliko, marveč neprikladno in neuvidevno razvrščanje službe.

Pazniško osebje vkljub težkim razmeram, v katerih živi, vestno vrši svojo službo in zato pričakuje, da se poklicani činitelji zanj zavamejo in mu pripomorejo do znošnejšega življenja.

naklonjenost kakega društva ter se z večjimi ali manjšimi sredstvi podali na letovanje. Naša Gorenjska pa zalaga vse te kolonije s svojim svežim in čistim zrakom, ki ga je šolska mladina zelo potrebna. Po desetmesečnem učenju in bivanju med štirimi stenami, se prav prične enomesečni odhiti v krajevno prirodo.

Bolniska blagajna mestnih uslužbencev je tudi letos, kljub težkim finančnim prilikam, odposlala 30 deklic na letovanje v svoj dom tem v lepem gorenjskem kotu, kjer piskajo mehovali in si kovčci brišejo potne srage s čela ob kovanju žebeljev — v stari in znameniti Kamni gorici. Gotovo vas zanima, kakšno je življenje v tej koloniji. Takšno: zjutraj, ko so planine že umite, se šele naše kolonistinke kobacajo iz postelj ter umivajo na »Raki«. Postiljanje jim gre hitro od rok. Po zajtrku pa telovadijo. Gospod Vrhovec prav redno in smoteno vežba z njimi. Kmalu nato pa jih že vidiš ob vodstvu zaščitne sestre Rozmanove, kako prepevaje odhajajo na igrišče. Tu se igrajo do malice, seveda pa tudi po malici nadaljujejo z isto temeljitostjo. Gospodni Pipovi nikdar ne zmanjka učinkovitih iger, kajti otroci hočejo mnogo in raznovrstno. Ko v vsaki cerkvi zvoni poldne, korakajo naše kolonistinke domov. Na pragu pensiona »Jelovca« *jih pričakuje, vedno dobre volje, gospa Angelca, ki jim pripravlja z ostalim kuharskim štabom, prav okusno in obilno hramo. Pa tudi gostje v pensionu so zelo zadovoljni, zlasti še radi tega, ker so cene zmerne. Pension je na zelo pripravnem mestu, saj je v centru izletov na Jamnik, Mošnjansko in Vodiško planino, Kropo, Radovljico, Bled in Vintgar. Pa tudi za svojo dušo lahko tu preskrbiš, saj imaš komaj uro hoda k Materi božji na Brezje.*

Kolonistinke pa napravljajo krajše izlete v bližnjo okolico. Precej so že obhodile. Velik dogodek

Njegova obilna,
blaga pena
naredi perilo belo
ko sneg

Za pranje
vedno

GAZELA
terpentinovo milo

Tenorist Anton Dermota - član dunajske državne opere

Naš mladi tenorist Anton Dermota, ki je dve leti izpopolnjeval svoje pevsko znanje pri znameniti dunajski pedagoginji ge. prof. M. Rado-Danielli, se je v juniju udeležil mednarodne pevske tekme pod pokroviteljstvom avstrijske vlade. Med 200 mladimi talenti 20 narodnosti je po resnično težkem boju prišel v ožjo konkurenco. Prejel je častno darilo, srebrno plaketo. Po tem uspehu mu je dunajska »Konzerthausgesellschaft« *stavila ponudbo za sodelovanje pri dveh koncertih z velikim simfoničnim orkestrom v prihodnji sezoni. Celo pri dunajski drž. operi je vzbudil tako močno zanimanje, da je dosegla razveljavljenje že sklenjene pogodbe z opero v Gradcu in ga angažirala zase. Ta prvi angažman na velikem evropskem odru pomeni za mladega pevca največji uspeh. — V avgustu bo Dermota nastopil pri »Salzburger Festspiele« *v »Mojstrih pevcih norimberških« *pod vodstvom slavnega Toscaninija. Uverjeni smo, da se bo kar najlepše udeležil pred izbranim evropskim občinstvom in da bo nam njegovo umetniško udejstvovanje vselej v čast in ponos.***

V tolažbo Koprivničanom

Bohinjska kotlina se je razgibala in je začela obdelovati problem svojih cest z vso energijo. Komaj se potolajijo nekateri, že se oglašijo drugi. Razumljivo je, da so povsod potrebe velike in da marsikaj res ne more več prenesti odloga. Pa naj bodo vsi prepričani, da ni niti v Bohinju, niti drugod tako prepozno, kakor si domišljajo. Naj le pomislijo vsi, ki čakajo v najrazličnejših krajih Slovenije na začetek obljubljenih javnih del, kako bi izgledalo, če bi se vsa dela ki so letos v načrtu, začela zato, da se nihče ne bo čutil zapostavljenega, na isti dan. Saj bi nam zmanjkalo podjetnikov in delavcev. No, in kaj bi bilo potem? Ko bi bila dela opravljena, pa bi bilo na mah zopet velikansko število delavcev brez kruha. Že to je razlog, da je treba javna dela porazdeliti na daljšo dobo. Pa še nekaj! Kakor nihče od nas v začetku proračunskega leta ne plača vseh davkov in obveznosti za vse leto vnaprej, tako tudi banska uprava ne dobi taks v svoje fonde vseh milijonov, za katere je proračunano, da se bodo stekli vanje v teku celiga leta. In denarni viri, ki so na razpolago, se sproti porabljajo in z njimi začnemo nova dela. Vsi bomo prišli na vrsto, čeprav bo treba malo potrpeti. V tolažbo Koprivničanom, ki se boje, da letos ne bo grajena cesta iz Jereke na Koprivnik, pa tole: Že 3. julija je izdala banska uprava plačilni nalog 50.000 din kot prispevek za gradnjo ceste Jereka-Koprivnik. Nadaljnih 50.000 bo banska uprava še pripravila. 70.000 din ima na razpolago okrajni cestni odbor v Radovljici. Te vsote bodo zadoščale, da se še letos začne graditi in tudi dograditi cesta iz Jereke na Koprivnik Gradbena dela se bodo namreč začela v najkrajšem času.

Jesenice

Srebrna sveta masa. Tiho in skromno je praznoval 25 letnico mašniškega posvečenja stolni kanonik dr. Gregor Jerjav v svojem lepem domačem kraju pri Sv. Križu nad Jesenicami. Jubilatnu čestitamo k njegovemu prvemu jubileju in želimo, da bi doktor s Plavškega Rovta kaj večkrat zašel med svoje rojake.

Nedeljski »Slovenec«, ki je prinesel lep uvodni članek za zaščito slovenske industrije, je bil na Jesenicah povsod razprodan. Jesenčani so hvaležni vsakemu, ki se v teh časih spomni na nje in se zavzame za obstoj in napredek stare in domače železarske industrije, ki naj raste in procveta v mladi državi, ne pa da se ji obljudlja doba hiranja in propadanja.

»Slehernik« *na jeseniškem odru. Za katoliški tabor v avgustu bo jeseniška igralska družina našla igralsko »Slehernik«, ki bo predvajal na prostem pred Krekovim domom. Režijo je prevzel domačin diplom. teh. Riko Poženel.*

Vič

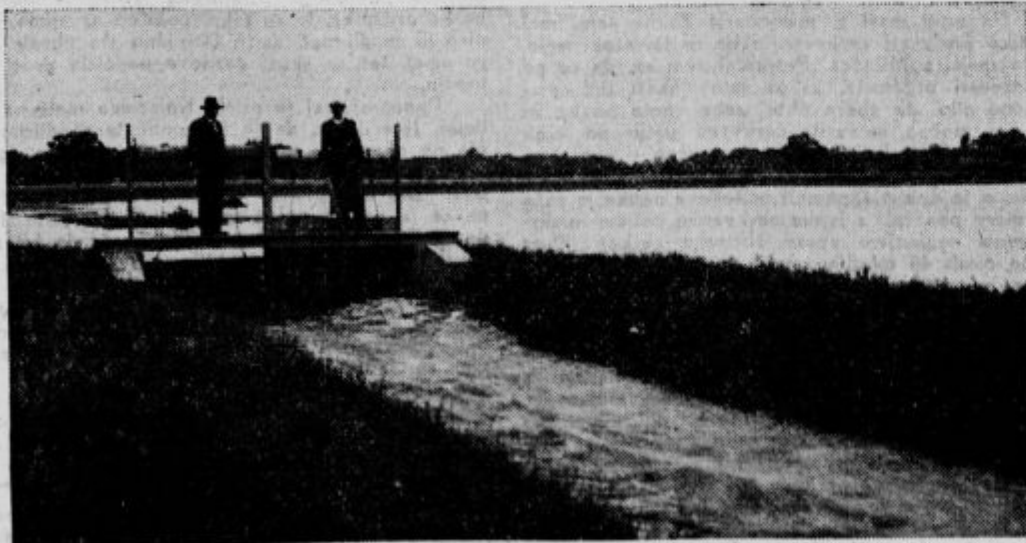
Z boleznijo našega pismošoše smo vsi Vičani zelo udarjeni, ker nam nihče ne donša pošte. Vsi se zanimamo, kako je z njegovo boleznijo, ker se govori, da, dokler ne ozdravi on, bomo še vedno brez pošte. Prosimo upravo pošte, da tu stori vse potrebno, da bo v bodoče tudi Vič v tem pogledu enak ostali Veliki Ljubljani! Lepo prosimo. Vičani.

za kolonijo pa je bil izlet v Vintgar in na Bled. Vseh 30 se je odpeljalo na dveh vozih skozi Radovljico in Lesce. V Gornjah so izstopile ter se napotile v Vintgar. Občudovale so moč in lepoto narave ob pojasnilih vodstva. Nato so se pa odpeljale k jezeru. Vse, razen največje kolonistinke, so se podale v dva čolna, katera sta jih zibajoc prepejla do Otoka. Prepevale so vesele pesmi. Pohitele so po stopnicah v cerkev in že se je razleglo zvočenje po otoku.

Sonce se je že poslavljalo in pošiljalo poslednje žarke preko zračnih planin na temne gozdove in zlato žitje, ko so se vračale zadovoljne in vesele v Kamno gorico. Današnji dogodki so se jim utisnili globoko v dušo. Po dobri večerji pa so legle trudne deklice k počitku. Mlajše so že med večerno molitvijo dremale. Marsikatera pa je še v sanjah nadaljevala izlet in niso bili redki nočni vzkliki »Oh, kako je lepo.... pa tamle pogledite...«

Takole žive vaše hčerke in prav ničesar jim ne manjka. Še vi pridite sem, da se boste sami prepričali ter se okrepčani vrnili v belo Ljubljano.

Joško.

Namakalna naprava na obsežnih šolskih travnikih kmetij. šole v Rakičanu. V ozadju vidimo razsežen travnik, ki je ves zalit z vodo, v ospredju pa odprto zatvornico, skozi katero se odteka izčiščena voda po odtočnem kanalu v strugo Lendave.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 15. julija: Henrik I. kralj; Vladimir, kralj.

— Spomenik kralju Aleksandru v Gornjem gradu. V nedeljo 19. julija bo v mestnem parku v Gornjem gradu odkritje spomenika blagopok. viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju po naslednjem sporedu: 1. Ob pol 14 seja prireditvenega odbora v dvorani Mikušev gostilne s polaganjem obračuna o nabiralki akciji. 2. Ob pol 15 slovesno odkritje spomenika. Pričakovati je, da se udeležijo odkritja zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. Spomenik postavlja velikemu kralju prebivalstvo gornjegradskega okraja na sedežu okraja v Gornjem gradu. Odkritja se vse organizacije okraja udeležijo korporativno, društva, ki imajo kroje in prapore, pridejo v krogih in s prapori do 14 na zbirališče pri Kolenčevi hiši v začetku mesta, odkoder bo sprejeto skozi mesto na slavnostni prostor. Organizacije naj bodo točno zbrane na zbirališču. — Udeleženci izven okraja imajo priliko, da si ogledajo naše lepe kraje in obenem počastijo spomin na velikega kralja. Avtobusne zveze so na vse strani ugodne, pri čemer posebno opozarjamo Ljubljance na novo avtobusno progo Ljubljana—Gornji grad—Logarska dolina.

— Na zavodu Solških sester de Notre Dame v Smihelu pri Novem mestu je petrazredna narodna, štirirazredna meščanska in enoletna kmetijsko-gospodinjstva šola. — V I razred meščanske šole se sprejemajo učenke, ki so dovršile 4. razred narodne šole in še niso 14 let stare, v gospodinjstvo šolo pa dekleta od 16. leta naprej. — Na zavodu je tudi privatni nemški tečaj za šoli odrasla dekleta, katerim se s tem nudi prilika, da se dobro priučijo nemščine. Poleg tega je dekletom dana možnost, da se uče tudi francoski in italijanski jezik, glasovir, strojepljajo, stenografijo in razna ročna dela. — Zavod ima zdravo in lepo lego ter ravno tako okolico. — Cena je zmerna. Pojasnila in prospekte daje vodstvo zavoda.

Svoji k svojim!

Za pranje perila uporabljajte vedno le res domače izdelke! To je

PERION

pralni prašek — naš slovenski izdelek.

— Poštni upravi na Bledu 2. — Več let je bila navada na Rečici, da je pismonoša v sezoni skozi 4 mesece raznašal pošto ob nedeljah. Saj imamo dva velika hotela in več vil, da lahko par sto tujcev spravimo pod streho in ti hočejo biti postreženi. Letos se je pa ta lepa in potrebna navada opustila. Prosimo poštno upravo, naj zopet uvede raznašanje pošte v sezoni ob nedeljah na Rečici, kar bo tujski promet pri nas zelo olajšalo.

— Otrok utonil v vodnjaku. Na Ravnem polju blizu St. Janža na Drapekem polju, se je dogodila težka nesreča. Mali sinček posestnika Vidoviča se je igral v bližini vodnjaka ter plesal po ograji. Medtem ko je bila mati zaposlena s pripravljanjem kruha, je otrok preplezal ograjo ter padel na drugi strani v vodnjak. Sicer je bila voda v njem samo kak poldrug meter visoko, vendar je bilo dovolj, da je deček utonil.

— Zrtev avtomobilske nesreče. Ljubljanska bolnišnica je včeraj sprejela 34-letno delavčevno Zeno Marijo Hribarjevo iz Sraokove pri Kranju, ki jo je povozil v Kranju neznan avtomobilist ter jo nevarno poškodoval. Hribarjeva ima počeno lobanjo ter pretres možganov, hude notranje poškodbe ter poškodbe po rokah. Njeno stanje je nevarno.

— Gospodinjstva šola v zavodu Solških sester de Notre Dame v Smihelu pri Novem mestu se prične 1. oktobra t. l. Prošnje se vlagajo do 25. septembra pri predstojništvu zavoda.

Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe vsled tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne

Franz-Josefove

grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena Franz-Josef-ova voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi in se

(igl. reg. S. br. 8047/35)

— Slovenska maša v čast sv. Cecilije za mešan zbor in samospeve z orglami zložil Anton Förster, založila Jugoslovanska knjigarna. V Ljubljani. Cena part. 15 Din, glas po 4 Din. Po dolgem času — skoro na 27 letih — je zopet ta vzorno-lepa maša našega nepozabnega idealnega, velikega pionirja na cerkvenem glasbenem polju in izbornega skladatelja v zalogi Jugoslovanske knjigarne, izšla. — Försterjeva glasbena dela — vsa brez razlike — so tako dovršeno izdelana tako v koncepciji kakor v harmoniji, da mu jih ni zlepa para. Tako se tudi pričujoča maša odlikuje po globoki pobožnosti in plemenitem cerkvenem slogu in duhu, da ne veš, kateremu mašnemu delu bi dal prednost. Celo mašo še posebno diči krasen slavojevič sv. Cecilije, ki bo praznik zavetnice cerkvene glasbe najučinkovitejši proslavljal cerkveni zbor! Poživite spomin našega blagopokojnega velikega Försterja in si nabavite to lepo mašo in jo radi izvajajte pri službi božji. Saj si je Förster etekel kot prvobornik za pravo cerkveno glasbo toliko nevenljivih zaslug, da pač zasluži, da večkrat čujemo raz naših korov njegove nesmrtno lepe melodije in harmonije.

— Pri zaprtju, molnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz Josef grenčice«.

— Izlet v Postojnsko jamo v nedeljo. 26. jul. Prijave in vplačila sprejema in pojasnila daje do 20. julija pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sentpetrska vojašnica.

— Za 2 ponarejena kovanca 1 leto. V Lokah pri Zagorju stanujoči 24 letni samski rudar Janez Koblišek je 5. junija letos prišel na nesrečno misel, da je napravil iz navadnega svinca 2 falzifikata po 20 din. Model si je napravil iz bakra. Oba ponarejena kovanca je spravil v promet, enega v trgovini Amalije Kopačeve v Lzakah, drugega pa pri trgovcu Juriju Kolčanu v Orehovicah. Toda kmalu so ga prijeli in odvedli v ljubljanske sodne zapore. Včeraj se je zaradi ponarejanja denarja zagovarjal pred malim kazenskim senatom. Priznal je, izgovarjal pa se je, da je bil že dolgo časa brez stalnega zaslužka in si skušal na ta način nekoliko pomagati. Bil je obsojen na 1 leto in 4 dni strogega zapor. Državni tožilec dr. Hinko Lucovnik je prijavil priziv zaradi preneke kazni.

Ljubljana

— Proslava francoskega narodnega praznika v Ljubljani. 14. julij je praznik francoskega naroda in francoske države. Slava ga v spomin na oni dan, ko so pariške množice zavzele Baletjo, simbol avtokratskega tedanjega režima. Po prevratu sleherno leto tudi naše mesto primerno počasti spomin na ta veliki dan. Včeraj ob pol 11 dop. je položil g. francoski konzul Remerand, ki eta ga spremljala župan dr. Adlešič, divizijski general Nedeljkovič ter drugi odlični predstavniki, dva krasna venca pred spomenik Valentina Vodnika ter pred spomenik Ilirije. Ganljivo je bilo pri Vodnikovem spomeniku. Cvetličarke in vrtnarji s trga so okusno okrasili ves spomenik s cvetjem v lončkih in v šopkih. Ko je g. konzul položil venec v francoskih barvah (modri, beli in rdeči), je sledila minuta molka. Ob 11 je g. konzul priredil recepcijo, ki so se je udeležili predstavniki vseh oblasti v Ljubljani, predstavniki uglednejših korporacij, duhovščina, tiska itd. Gostje so se vpisali v častno knjigo.

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Premiera prekrasne opere s 26 dolgo pogrebano
Dolores del Rio
Milijonarka se zabava
Petje, razkošje, humor, šlagerji! Ob 19-15 in 21-15

— Mestna ženska realna gimnazija vabi vse gojenke, da se udeležijo danes, v sredo ob 17 popoldne umrle gojenke 4. razreda Ivke Zagradičnikove. Zbirališče ob triletni na 17 pred mrtvašnico hiralnice na Vidovdanski cesti.

— Članice kongregacije Kraljice presv. Rožnega venca vabimo k sv. maši zadušnici, ki se bo darovala za pokojnega g. Ložarja, očeta naše članice. Sv. maša se bo brala pri oltarju presv. Rešnjega Telesa v stolnici v petek, dne 17. julija ob pol 7. — Odbor.

— Razne dražbe v avgustu. Na oglašanih deskah ljubljanskega okrajnega sodišča je objavljeno 17 večjih dražb zemljišč in hiš, ki se bodo vršile meseca avgusta. Na dražbo bo prišlo 14 hiš, od katerih jih je 6 v Ljubljani. Cenilna vrednost vseh na dražbo prihajajočih hiš in zemljišč znaša 3.172.523 din. Najnižji ponudbe pa je določen na 1.753.698 din. V Spodnji škifi na Celovški cesti bodo prišle na dražbo 3 hiše, katerih skupna cenilna vrednost je določena na 1.106.175 din, najnižji ponudbe pa na 508.087 din. Te hiše se bodo lahko prodajale tudi posamezno.

KINO UNION TEL. 22-21
Premiera veseloigre s dravega humorja in dobrih dvotipov. V glavni vlogi **Magda Schneider**
Lizelota Ob 19-15 in 21-15 uri
Pridel JOSEPH SCHMIDT v pevskem vefilmu
ZVEZDNI UTRINKI

— Razna hipotekna posojila v juniju. Na 78 posestvih v Ljubljani in okolici je bilo junija vključenih 6.743.151 din raznih hipoteknih posojil. Najnižja posojila so znašala od 200 do 10.000 din. Bila pa so zaznamovana tudi prav velika posojila, tako na neko vl. št. k. o. Kapucinsko predmestje 1.100.000, na drugo k. o. Št. petrsko predmestje 1.000.000 in na tretjo realiteto tuji v mestu pa 1.200.000 din.

Maribor

— Dr. Ivan Dornik — dramaturg mariborskega gledališča. Za dramaturga mariborskega gledališča je imenovan znani slovenski književnik prof. dr. Ivan Dornik. Za mariborsko gledališče, pri katerem smo pri izbiri repertoarja in pri odskem jeziku pogrešali dolgo časa večje roke, je to imenovanje velikega pomena.

— Mesarji in peki gredo skupaj. Pri mesarskih pomočnikih se je pojavila želja po enotni organizaciji s pekovskiimi pomočniki. V nedeljo bodo imeli oboji občne zborni, na katerih bodo sklepali o skupni organizaciji.

— Tri tedne že iščejo 14 letnega fanta. Dne 20. junija je dobil 14 letni Alojz Ambrož, dijak I. razreda meščanske šole, od neke mariborske tvrde v razprodajo 200 Slomškovih znakov. Fant pa teh znakov ni obračunal, temveč je neznanokam izginil. Videli so ga nekateri znanci, ko se je odpravil s pujskim vlakom, potem pa je zmanjkala za njim vsaka sled. Tri tedne go sedaj iščejo zamen starši in varnostne oblasti. Domači so v velikih skrbih, da se mu je kaj usodnega pripetilo. Fant je bil oblečen v rdečo stajco, bele, črne pikaste pumparce, na nogah je imel rjave Bafa čevlje. Govori slovensko, srbohrvatsko in dobro nemško. Kdor bi vedel, kje se fant nahaja, naj takoj obvesti bližnje orožnike, ki ga bodo poslali domov.

— Tatvine na pokopališču. Z groba Julijane Berce na Pobrežju sta bili ukradeni dve bakreni svetilki, vredni 1000 Din. Odnasel ju je neki mlad fant, ki je na vprašanje, kaj bo s svetilkami, odgovoril, da so ga poslali sorodniki, naj odnese svetilke v popravilo.

— Trgovci — žrtve sleparja. Na prebrisan način je osleparil tri mariborske trgovce neki neznanec, ki se je izdal za pooblaščenca gasilske čete v Kamnici. Najprej je prišel k njim po vzorce blaga za gasilske uniforme. Čez nekaj dni pa je prinesel s štampiljko gasilske čete opremljeno naročnico, podpisano od predsednika in tajnika, s katero naročajo kamniški gasilci 30 m blaga za uniforme ter izjavljajo, da bodo plačali blago takoj po dostavi. Tako mimogrede pa je slepar vzel pri trgovcu tudi moško obleko in izjavil, da jo bo plačal skupaj z blagom za uniforme. Na ta način je dobil pri treh trgovcih obleke. Ko so potem trgovci pisali gasilec v Kamnico, da je blago prispelo, so dobili zažuten odgovor, da gasilska četa sploh ni ničesar naročila. Izkazalo se je, da je slepar uporabljal ponarejeno štampiljko.

— Strizirano kolo. Vavpotič Jurij iz Podlehnik je prijavil policiji, da so mu v neki gostilni njegovo kolo, ki ga je tam shranil, popolnoma »strizirali« na ta način, da so mu zamenjali nove cevi in plašče s starimi, pokpanimi, mu vzeli senkalno in izpraznili torbico ter povzročili za 250 Din škodo.

— Popadljiv konj. Ko je šla v ponedeljek zvečer delavka Terezija Strafela skozi Vetrinjsko ulico mimo konjske vprege, jo je konj nekega posestnika iz Zgor. Poljskave nenadoma popadel za desno ramo ter tako ugriznil, da se je onesvestila. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

— Zagonetno zastrupljenje. V ponedeljek popoldne so pozvali ljudje v Vetrinjsko ulico stra-

Otroški tabor v Rajhenburgu

To vam je bilo življenje preteklo nedeljo v našem slovenskem Lurdu. Vrtil se je namreč velik tabor otrok za spodnji del leskovaške in deloma tudi videmske dekanije. Kako željno je mladina pričakovala tega svojega dne. Toda vreme je grozilo, da bo vse otroško veselje preprečilo. Kopa je bilo čas oditi, se je spet zvedrilo in posijalo je solnce. Mnogoštevilni konji so zapakovali in lepo okrašeni težki vozovi so oddrli, in po vseh cestah, ki vodijo v Rajhenburg, je zadonela navdušena pesem. Mlade romarje je spremljalo tudi veliko število odraslih.

Svečanost v baziliki se je pričela. G. p. Kamil iz Krškega je ognjevit navduševal mlada srca za krepot in pravo ljubezen do Marije. Pri litanijah je odpevala vsa cerkev.

Po končani cerkveni slovesnosti, so se otroci kakor odrasli zbrali ob odru poleg cerkve. Pričelo se je otroško zborovanje. Posebna radost je prevzela vse, ko je prišel na zborovanje v spremstvu g. opata očetov trapistov, tudi knezoof. mariborski g. dr. Tomažič. Bil je viharno pozdravljen z mahanjem robcev. Spregovoril je mladini nekaj prijaznih besed in nato pozorno sledil vsem točkam programa. Zborovanje je zanimivo vodil

učenc Izidor Podbršček iz leskovaške župnije. Na oder so poslali svoje zastopnike, oziroma zastopnice sledeči kraji: Krško, Bostanj, Sv. Križ, Cerklje, Videm, Rajhenburg in Salezjanski zavod na Radni. Vsi so svojo nalogo prav dobro rešili.

Sledil je odmor. Veselo razpoloženje otrok je povečala še godba, ki je med tem igrala.

Preden so otroci odšli, so se enkrat zbrali v cerkvi. G. dekan Anžič jih je v kratkih, zbranih besedah spomnil na obljubo, ki so jo storili, ko so bili sprejeti v Marijin vrtec. Pozval jih je, da so to svojo obljubo pred Lurško Marijo obnavili in so v ta namen skupno zmolihi molitvico: »O Gospa moja«.

Zopet je stopil pred otroke Prevzvišeni, jih nadvse ljubeznivo nagovoril in jim čisto po Slomškovem načinu podal še nekaj prelepih naukov za življenje. Končno jim je podelil blagoslov. Za slovo so otroci še zapeli ono vedno lepo pesem: »Lepa si roža Marija«, nato so se polagoma razšli na svoje domove, polni nepozabnih vtisov.

Le mladina, ki se vzgaja v ljubezni do presvete Evharistije in Marije, nam je poročilo srečne bodočnosti.

Obrtna in industrijska razstava v Škofji Loki

Starodavna Škofja Loka gleda na lepo preteklost, ki ji je prinesla mnogo večji sloves in pomen, kakor ga ima danes, in je preteklo nedeljo zopet pokazala, da čuva svoje tradicije in da je ostala še sedaj važno obrtniško mesto. V lepi meščanski šoli so škofojloški obrtniki priredili okusno obrtno razstavo, katero je v nedeljo ob navzočnosti zastopnika kralja, poveljnika planinskega polka, polkovnika Lukiča, otvoril pokrovitelj razstave, g. ban dr. Marko Natlačen.

Razstava je nameščena v prtiličju in obeh nadstropjih meščanske šole, kjer razstavljajo domala vse obrti, ki so doma v škofojloškem okraju. V posebnih sobah so razstavile nunska meščanska, državna meščanska in obrtna nadaljevalna šola. Razstava celov, po kateri je svojčas slovela Škofja Loka kot važno obrtno središče, je nadvse poučna. Kulturnozgodovinski spomeniki tedanje dobe so lepo zbrani in številne celovske inšignije, starinski dokumenti, rubarji in drugo dokazujejo, da Loka ni bila le delavna, ampak tudi bogata. Razstave se je udeležilo tudi Društvo obrtnikov v Zireh, ki sicer spadajo v logaški okraj. S tem so žirovski obrtniki sami pokazali, da tako gospodarsko kakor tudi po zvezah teže na Škofjo Loko, s katero so bili vedno v tesnih gospodarskih stikih. Društvo obrtnikov v Zireh razstavlja zlasti prvovrstne čevljarske izdelke, ki se v velikem številu izvažajo v južne dele naše države. Čipkarski šoli iz Zelenikov in Zirov sta pokazali prave umetnine, ki so bile pred leti za prizadete kraje lep vir dohodkov. V posebni sobi je razstavilo Društvo krojačev, res lepe in moderno izdelane opreme pa so pokazali mizarji iz Škofje Loke in obeh dolin. Med drugimi obrtmi so presenetili kovarji z izdelanimi orodjem in poljskim orodjem. Tudi priznana škofojloška domača obrt je nastopila. Razstavljene je znani mali kruhek, pletarski in sodarski izdelki. Razstavili so tudi kleparji, leonlarji, minarji, pečarji, instalaterji, usnarji, strojarji itd. Posebna zanimivost je razstavljena črna krokodilova koža, ki služi poleg zanimivosti tudi kot otipljiv dokaz, kako debela je prava krokodilova koža.

Tudi škofojloška industrija je pokazala na razstavi svoje izdelke. Tako je banovinska mlekarška šola razstavila odlične vrste sira in drugih mlečnih izdelkov. Velika tovarna »Šešir« je vzbudila pozornost s skoraj tristo barvnimi vzorci klobučevine in s svojimi prvovrstnimi klobuki, ki se izvažajo daleč v tujino. Razstavil je tudi industrijski mlin »Trata-mlina«, lesna industrija Heinrichar, predilnica bombaža, tkalnica in tovarna odevi. V veliki telovadnici pa so razstavile obrti, ki imajo v Ljubljani sicer svoj prostor na zabavnem prostoru. Tu so si postavili svoje paviljone gostilničarji, mesarji, pek in slaščičar. Razstava je nadvse lepo urejena in napravlja izredno lep vtis tudi zato, ker je posrečeno nameščena v lepih dvoranah meščanske šole. Prepričani smo, da bo poleg moralnega efekta prinesla tudi primeren gospodarski uspeh, ki bo Ločane in prebivalce obeh sorskih dolin podžgal, da bodo še vnaprej prebivali takšne razstave, ki bodo v korist njim in v povzdigo našega poštenega obrtništva.

Mariborska morilca — priznala

Maribor, 14. julija.
Z mrzlično nestrpnostjo pričakuje mariborska javnost, kdaj bosta aretirana morilca pokojnega finančnega stražnika Strajnskega — Karol Štern in Ivan Koler. Že včeraj je dobila policija vest, da so videli Kolerja v Celju. Spoznal ga je neki njegov znanec iz Maribora. Nato pa so policijski organi zvedeli, da sta se oba podala v Maribor in sicer na stanovanje Kolerjevih na Pobrežju. Sinoči sta Štern in Koler na postaji Štore kupila vozne listke do Maribora. Vstopila sta na večerni vlak, toda nista se peljala naravnost do Maribora, ker sta se bala, da ju ne bi policija prepoznala, ampak sta izstopila že v Hočah. Po prihodu na to postajo sta se nekaj časa obotavljala okoli postaje, potem pa se napotila proti Tenzu. Že kmalu od postaje sta srečala železniškega urnika iz Hoč, ki jima je dejal, da je hoja po tiru prepovedana. Odvrnila sta mu, da bi rada prišla v Tenzo in da bosta hodila poleg tira. Uradniku sta se zdela sumljiva in šinila mu je v glavo misel, da sta morda to morilca pokojnega Strajnskega. Hitro je obvestil hoške orožnike, ki so takoj pohiteli za njima, toda niso ju mogli več najti. Očitno sta ubrala drugo smer ter se skozi gozdove napotila proti Pobrežju.

Danes zjutraj je prišla Kolerjeva mati na policijo. Izjavila je, da jo je ponoči prebudilo trkanje po oknu. Ko je stopila k oknu, se je oglasil njen sin ter jo vprašal, kaj je novega. Mati je dejala: »Kaj si napravil? Strajnskega je mrtve.« Tedaj pa se je oglasil poleg sina stojič Štern in dejal, da je Strajnske pretil s sabljo in da je bil zato prisiljen, da ga je napravil neškodljivega. Takoj nato sta oba izginila v temno noč.

Na podlagi te izpovedbe je danes alarimirala policija ves svoj aparat v Mariboru in v okolici. Policijski agenti raziskujejo po vsem predmestju, kjer se najbrž skriva Strajnskov morilec in njegovi tovariši. Orožniki pa stikajo po okoliških gozdovih, da bi ju izsledili. Najbrže bo poteklo le malo časa, pa se bosta oba znašla v zaporih, kakor zaslužita.

došli Idričani se niso mogli načuditi krasnemu petju in orgljanju. Z željo, da bi se po vseh naših božjih hramih gojilo petje tako smoteno in navdušeno kot v Zireh, g. Jobstu in njegovemu zboru na njihovem plemenitem delu čestita Z. P.

Gospodarstvo

Železo in železni izdelki v našem uvozu

Načrti za zgraditev naše železne industrije v Zenici, in za postavitev železnih plavžev v Ljubliji, so vzbudili v naši javnosti veliko zanimanje. Njih pomen za gospodarstvo naše države se pa kaj različno presoja. Že obstoječa železna industrija, in pri tem je prizadeto zlasti slovensko gospodarstvo, se boji v novih industrijskih napravah Zenice in Ljublije hudega konkurenta, ki bi jim mogel vzeti eksistenco možnost. Pomisleki so tudi proti temu, da bo nova industrija v rokah države, ki kot podjetnik ne vodi vedno gospodarstva tako kot bi ga vodil privatnik, to je na podlagi strogih kalkulacij, ki zagotavljajo rentabilnost, ampak dopusti večjih, da gredo cene pod proizvodne stroške, ker ima možnost, da krije primanjkljaje iz drugih virov.

Ni naš namen ugotavljati na tem mestu upravičenost ali pa neupravičenost enega ali pa drugega stališča. Za pravilno presojo vprašanja, ali je nova industrija, ki se nam obeta, za naše gospodarstvo koristna, je treba upoštevati več kot en sam moment. Zdi se nam, da pa smemo ugotoviti, da je na enak način boljše, če železne rudnike eksploatira država, kakor pa, da bi jih eksploatiral tuji kapital tako kot eksploatira borske rudnike ali pa rudnike v Treptu.

Mislamo, da ne bo nezanimivo, če ob tej priliki navedemo podatke, ki kažejo, kakšen delež imajo železo in železni izdelki v našem uvozu. Iz naslednjih števk je razvidno, koliko je bilo uvoženo v l. 1931—1935 železa in železnih izdelkov (množina v tonah in v vrednosti) ter kolik del predstavljata ta uvoz od celotne vrednosti uvoza.

Leto	ton	v milj. din	v % uvoza
1931	124.517	533.2	11.12
1932	81.487	299.5	10.47
1933	71.625	277.9	9.64
1934	71.875	323.3	9.05
1935	100.910	350.5	9.47

Za leti 1934 in 1935 navajamo v naslednjem še podatke glede glavnih skupin železa in železnih izdelkov, da se vidi, kateri predmeti pridejo za uvoz najbolj v poštev. Po množini se je uvoz razdelil na sledeče skupine (v tonah):

Pelikan terpentino milo posebno za pranje v trdi vodi

	1. 1934	1. 1935
a) nepredelano in polpredelano železo	21.231	24.481
b) pločevina	9.061	10.376
c) žica	2.560	2.444
d) cevi	2.766	4.375
e) tračnice, železniški material za mostove, strehe, delavnice	12.544	14.989
f) plugi	198	401
g) vijaki	372	417
h) žebli	181	200
i) razni popolno izdelani železni predmeti	22.871	38.223

Vrednost gornjih skupin je bila sledeča (v milij. din):

	1. 1934	1. 1935
a) nepredelano in polpredelano železo	43.8	55.5
b) pločevina	33.4	36.0
c) žica	8.2	7.7
d) cevi	20.9	22.4
e) tračnice, železniški material za mostove, strehe, delavnice	62.4	61.7
f) plugi	1.3	2.4
g) vijaki	3.7	4.8
h) žebli	1.4	1.7
i) razni popolno izdelani železni predmeti	148.2	158.2

Uvoz železa in železnih izdelkov je, kakor kažejo gornje številke, prav znaten, saj dosega okrog 10% vrednosti vsega našega uvoza. Industrija v naši državi bo imela precej posla, predno bo prišlo tako daleč, da bo vsak uvoz železa in železnih izdelkov nepotreben. Pojav, da se od

inozemstva v tem pogledu osamosvojimo, moremo samo pozdraviti. Saj je gospodarski paradoks — in ta edini v naši državi — da uvažamo vse polno predmetov, za čijih produkcijo so nam dani vsi predpogoji.

Računati moramo tudi s tem, da naša nova industrija ne bo producirala samo za domači trg, ampak bo mogla tudi izvažati. Že dosedaj, ko imamo železno industrijo še v malem obsegu, ko je eksploatacija naših železnih rudnikov še neznanstvena, smo izvozili n. pr. l. 1935 za ca 35 milj. dinarjev železa in železnih produktov v inozemstvo, in sicer je odpadlo na surovo železo in železno rudo okrog 27 milj. dinarjev. Ta izvoz bi se mogel še znatno povečati.

Kako mala je naša domača železna produkcija, se vidi tudi iz produkcijske statistike. V l. 1934 je produkcija železne rude znašala 178.503 tone, produkcija surovega železa pa 32.761, v letu 1935 pa 219.826 oziroma 19.337. Če številke produkcije surovega železa primerjamo s številkami, ki smo jih navedli zgoraj za uvoz, potem pridemo do zaključka, da je za železno industrijo pri nas še dovolj prostora. Vprašanje gospodarske politike pa je, da se ta industrija tako usmeri, da ne bo delala konkurence že obstoječi, ampak, da bo prinesla korist celokupnemu gospodarstvu. Ker se bo nova industrija nahajala v rokah države, problem pravilne usmeritve ne more biti nerešljiv.

v. v.

Italijanski uvoz - na podlagi dovoljenj

Italija se je že pripravila na nov režim, ki nastane z današnjim dnem z ukinitvijo sankcij. Že s 1. julijem so stopili v veljavo posebni uvožni predpisi. Bistvo teh predpisov je, da je vsa zunanja trgovina postavljena na bazo sto odstotnih kompenzacij, uvoz iz ene države se bo plačeval z izvozom v to državo. Razen tega razlikuje novi režim med državami, ki so uveljavljale sankcije in

Slovenke perejo z najbolj trdo vodo v državi. Zato rabijo naše gospodinje posebno milo

Radost peric

med tistimi, ki niso. Poleg tega, da je uvoz vezan na dovoljenja, so določene tudi količine dovoljenega uvoza, ki gredo največ do 20% uvoza iz leta 1934.

Za uvoz blaga iz sankcioniranih držav, torej tudi iz Jugoslavije, je potrebno dovoljenje finančnega ministra.

Novi uvožni režim v Italiji je za nas ogromnega pomena, saj je bila Italija skoraj vedno naš največji odjemalec. Zaradi novega režima glede uvoza se moramo zavedati, da tudi z ukinitvijo sankcij, ne bomo dosegli nekdanje intenzivnosti v medsebojnih trgovinskih odnosih. To seveda predstavlja za naše gospodarstvo veliko škodo. Vendar pa moramo upoštevati, da je prejšnje razmerje, ko so naše terjatve proti Italiji stalno narasle, bilo za daljšo dobo nemogoče in bi bili potrebni posebni ukrepi, da bi se klirinski saldo z Italijo izravnal.

Naloga naše trgovinske politike ne more biti forsiranje obnovitve našega izvoza v Italijo, ker ta naloga ni izvršljiva, ampak mora biti iskanje novih trgov. Do tega prepričanja nas je sedaj privela sila razmer, le žal, da naše gospodarstvo že prej ni izvršilo te prioritacije, o kateri so mnogi že dolgo slutili, da bo potrebna.

Peronospora uničuje vinograde

Maribor, 14. julija.

Opetovano smo že poročali o nevarnosti, ki grozi letos našim vinogradom od peronospore. Sedaj se je pojavil nov napad te bolezni, ki je

zlasti v mariborski okolici izredno silovit. Pojavila se je v takem obsegu, kakor je ne pomnijo niti 50 let nazaj. Obbolelo je na njej grozdje, ki ima že debele jagode in to kljub pravočasnemu in opetovanemu škropljenju. Nekateri vinogradi so tako upušteni, da ne bo nobene branja. Vzrok velikega razmaha bolezni je predvsem menjajoča se toplota in mokro vreme. Strokovnjaki priporočajo opetovano vrščikanje in škropljenje, s katerim se bo ubranil vsaj les, da ga bolezen ne uniči. V mariborski okolici bo zaradi peronospore zelo padel letošnji donos trgatev.

Obiskovalcem Mariborskega tedna

Jubilejni »V. Mariborski teden« bo letos od 1. do 9. avgusta. Generalna direkcija drž. železnice je odobrila polovično vožnjo za poset Mariborskega tedna in velja popust za dopotovanje od 30. julija do 9. avgusta, za povratek pa od 1. do 11. avgusta. Obiskovalci Mariborskega tedna naj kupijo na oddhodni postaji ali pri »Putniku« direktno celo vožnjo karto do Maribora in železniško legitimacijo K-13. Železniške karte pri prihodu v Maribor ne smejo oddati, ker velja ista obremenitev z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi obisk »V. Mariborskega tedna« za brezplačni povratek do oddhodne postaje. Legitimacije za vstop na »V. Mariborski teden« se kupijo v Mariboru.

Za obiskovalce, ki plačajo vožnjo karto do Din 15.—, se žigosa železniška legitimacija na podlagi običajne dnevne vstopnice za Din 5.—; za vožnjo karte od Din 15.— do Din 25.— na podlagi legitimacije za Din 10.—, ki velja za dva dneva in dva večerna obiska; za vožnjo karte od Din 25.— do Din 60.— na podlagi legitimacije za Din 15.—, ki velja za tri dneve in tri večerne obiske, ter končno za vožnjo karte nad Din 60.— na podlagi legitimacije za Din 25.—, ki velja za šest dnevni in šest večernih obiskov. Legitimacije se glasi na ime in je neprenosna.

Za zunanje obiskovalce bo posloval stanovanjski urad Mariborskega tedna ves čas prireditve dan in noč pri vseh vlakih na novem peronu glavnega kolodvora.

Vstopnice za Mariborčane in vse one, ki se ne poslužujejo polovične vožnje, so po Din 5.— za enkratni dnevni obisk in Din 3.— za enkratni večerni obisk Mariborskega tedna. Za otroke, dijake s šolsko legitimacijo in vojaške do narednika velja dnevna ali večerna vstopnica Din 2.—. Stalne legitimacije za deset dnevni in deset večernih posestov veljajo Din 25.—.

Izvoz živine v Nemčijo. Danes sta odpotovala v Nemčijo dr. Vlada Mladenovič, načelnik veterinarskega oddelka in kmetijskem ministru in Mihajlo Vuković, višji uradnik za kontrolo živinskega izvoza, ki bosta v Podmoklju na meji med Češko-Slovaško in Nemčijo prisostvovala izročitvi prve partije goveje živine, ki jo bodo izvozili iz naše države v Nemčijo. Partija bo štela kakih 500 glav goveje živine ekstra in prima kakovosti. Iz Podmoklja, kjer jo bodo prevzele nemške oblasti, bodo živino prepeljali v Dresden.

Zvečer pred žetjo pa namakajte 3

Radost peric

»Zaščita slovenski industriji!« Naš nedeljski uvoznik, v katerem smo razmislili položaj, ki bi mogel nastati za slovensko železno industrijo, če bi dobila konkurenta v industriji Zenice in Ljublije, je »Jugoslovenski kurir« ponatisnil skoraj v celoti. Z ozirom na izvajanje v našem uvozniku, ugotavlja, da namen nove industrije ni, da konkurira obstoječi, Merodajni faktorji po zatrditvi Jug. kurirja se pri izvajanju svojih načrtov posebno ozirajo na interese privatnega gospodarstva. Princip dela bo baziral na čim ožjem sodelovanju s podjetji istega značaja. Slovenska podjetja istega značaja naj se ne boje. Načrt ni tako enostranski kot se misli. Čas bo pokazal, da bo emancipacija od inozemstva prinesla koristi ne samo Zenici, ampak tudi ostalim industrijam v državi.

Reorganizacija zavoda za zunanjo trgovino. Kakor poroča »Jugoslovenski kurir« bo pri zavodu za pospeševanje zunanje trgovine ustanovljen poseben odsek, ki bo imel nalogo vršiti kontrolo izvoza sadja. Ker smo že pred izvozno kampanjo in je zadeva nujna, bo to vprašanje rešeno začasno z uredbo ministra trgovine in industrije, dočim se bo definitivno uredilo s splošno uredbo, s katero se bo izvršila reorganizacija zavoda. Gospodarsko-financijski komitej ministrov je o tej uredbi že razpravljal ter se pričakuje, da bo na prihodnji seji komiteta padla končna odločitev.

Pošljite naročnino!

Upravnik banovinskega gledališča v Nišu, Borivoje S. Stojković, je izdal pomembno knjigo z naslovom »Istorija srpskog pozorišta«. Vrednost knjige je predvsem v dejstvu, da je pisatelj, ki gradi dobro pozna, podal celoten pregled srbske gledališke umetnosti od prvih začetkov do naših dni. Knjigo je razdelil v šest poglavij: klasicizem (1825—1840), romantizem (1840—1870), prehodno dobo in realizem (od devetdesetih let do danes), ki ga deli na tri dele (začetek 1890—1900), modernizem (1900—1914) in sodobni realizem ali ekstremni modernizem (1914—1935). To je prav za prav prva tovrstna delitev udeleževanja gledališča pri Srbih. Razen tega je pisec obrazložil tudi prve začetke gledališke umetnosti pri Srbih v srednjem veku. Tako je iz Miklošičevih »Monumenta serbica« (1858) znana potujoča gledališka družba iz XVI. stoletja, ki jo je vodil Radoje Vukosalić. V drugi polovici XVIII. in začetkom XIX. veka pa je zlasti Vojvodina znana po gledaliških predstavah. V eri klasicizma si je stekel največ zaslug pisatelj Joakim Vujić. V dobi romantizma je treba posebej poudariti vlogo, ki jo je začel na odru igrati nacionalizem. V tem obdobju je treba posebej omeniti tri moze: Atanasija Nikolića, Nikolo Djurkovića in Lazara Prapročetića. Romantiko je pisec sploh zelo vestno obdelal. Z isto rutino je obdelal Stojković tudi ostala poglavja, posebno pozornost je posvetil posameznim vidnejšim predstavnikom igravske umetnosti in jih v knjigi obširneje obdelal. Prav tako se nahaja v knjigi tudi poseben oddelek, posvečen razvoju ostalih naših gledališč. Knjiga je sorazmerno obširna (15 tiskovnih pol) in stane samo 20 Din.

Iz madžarske kulture. Madžarsko znanstveno in literarno življenje je organizirano v številnih ustanovah. Poleg mnogih muzejskih in podobnih društev v manjših mestih (Szombathely, Győr, Pécs, Szeged itd.) so taka društva, ki imajo splošno-literarni pomen, v prestolici Budapešti poleg Akademije zlasti »Kisfaludy-Társaság«, »Petőfi-Társaság«, in »Szent István-Társulat«. — Letos ob-

Tovarna kandi in čokolade UNION proizvaja svoj KAKAO SPECIAL z najmodernejšimi stroji in samo iz prvotnega in. Zaradi tega je odličnega okusa in barve. UNION KAKAO je zelo poceni in izdatno hranljivo, zato zelo poceni UNION KAKAO je zaradi svoje hranljive sestave posebno primerna hrana za otroke, bolnike, slabokrvne in nervozne. Zahtevajte povsod izrečno samo UNION KAKAO.

Borza

Dne 14. julija 1936.

Denar

Med devizami sta se uvrstili devizi Pariz in Praga, druge devize, razen Curiha, ki je nespremenjen, so popustile.

Avstrijski šiling je v zasebnem kliringu na ljubljanski borzi notiral 8.72—8.82, na zagrebški 8.665—8.765 (8.715) in na belgrajski 8.65—8.75. Grški boni so na zagrebški borzi ostali neizpremenjeni na 27.65—28.35 (28), na belgrajski pa so notirali 27.68—28.38. Angleški funt je na ljubljanski borzi notiral 238.50 den., v Zagrebu je notiral 237.70—239.30 (238.50), v Belgradu pa 237.45 do 239.05. Španska pezeta je na zagrebški borzi notirala 6.60 den.

Nemški klirinski čeki so se na ljubljanski borzi dvignili na 13.68—13.88, na zagrebški na 13.64 do 13.84 (13.74), za konec julija 13.505—13.705 (13.605), za sredo avgusta 13.50—13.70 (13.60), na belgrajski borzi pa so notirali 13.628—13.828.

Ljubljanske banke so plačevale danes za lito (valuto) 2.95—2.98, za ameriški dolar pa 46.50 do 46.75.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2963.86—2978.46
Berlin 100 mark	1752.05—1765.93
Bruselj 100 belg.	735.61—740.67
Curih 100 frankov	1424.22—1431.29
London 1 funt	218.19—220.24
Newyork 100 dolarjev	4315.38—4351.70
Pariz 100 frankov	288.08—289.47
Praga 100 kron	180.61—181.72

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1.184.731 Din.

Curih, Belgrad 7, Pariz 20.275, London 15.3525 Newyork 305.50, Bruselj 51.70, Milan 24.10, Madrid 41.90, Amsterdam 208.15, Berlin 123.15, Dunaj 57.80, Stockholm 79.175, Oslo 77.175, Kopenhagen 68.55, Praga 12.99, Varšava 57.70, Budimpešta 60.50 Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.77, Buenos-Aires 0.8325.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% invest. posojilo 83—85, agrarji 48—49, vojna škoda promptna 364—366, begluške obveznice 68.50—69.50, 8% Blerovo posojilo 83 do 84, 7% Blerovo posojilo 74—75, 7% posojilo Drž. hip. banke 85.50—87.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 82.50—84.50, agrarji 47.50—48.50, vojna škoda promptna 364.50—366, begluške obveznice 68.50 den., dalm. agrarji 65 den., 8% Blerovo posojilo 82—83.50, 7% Blerovo posojilo 73.25—73.50 (73 do 74), 7% posojilo Drž. hip. banke 85.50—87, 7% stab. posojilo 82.75—83.12. — Delnice: Priv. agrar. banka 233—238.50 (233), Trboveljska 135 den., Oslj. sladk. tov. 135 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 83—83.75 (84), agrarji 49 bl., vojna škoda promptna 362.50—363 (362.50—363.50), ult. sept. 363.50 zaklj., stab. pos. 83 den., begluške obveznice 68.50 do 69, 7% Blerovo posojilo 73.75—74.75 (74.25). — Delnice: Priv. agrarna banka 232.50—233.50.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno.

Sombor. Pšenica: bač., srem., gornjeban. in gornjebačka 120—122, slav. 121—123, južna ban. 118—120, bačka ladja Begej 122—124, bačka in ban. potiska 123—125. — Oves: bački, srem. in slavonski 100—102. — Ječmen: bački in srem. novi, 63—64 kg, 91—93, bački spomladanski, 67—68 kg, 78—80. — Koruza: bački in srem. saka, garant. koval., 99—101, bačka in srem. saka, avgust 101—103. — Moka: št. 8 98—100, ostalo neizpremenjeno. — Otrobi: bački in srem. 84—96. — Tendence prijazna. Promet 24 vagonov.

Kulturni obzornik

Gledališka gostovanja

Sofijsko gledališče v Belgradu in belgrajsko v Sofiji.

Zadnja leta so stiki, posebej književno-kulturni, med nami in Bolgari vedno vidnejši. To je popolnoma na mestu in že zdavnaj potrebno. Sredi novembra lanskega leta je v Belgradu gostovalo sofijsko mladinsko gledališče, ki ga vodi s spretno roko znani bolgarski mladinski pisatelj Nikola Fol. Maja letos je gostovala v belgrajski operi znana bolgarska umetnica Mimi Balkanska, ki jo tudi Ljubljana že pozna. Bilo je celo govora o njenem angažmanu v Belgradu. Sedaj pa smo po dolgih pripravah doživeli čisto na koncu gledališke sezone gostovanje bolgarskega sofijskega gledališča v Belgradu. Istočasno so tudi Belgrajčani gostovali v Sofiji. To je največje gostovanje med nami in Bolgari po svetovni vojni.

Ob tej priložnosti bom samo v nekoliko stavkih spregovoril o bolgarskem gledališču sploh. Bolgari imajo osrednje gledališče v Sofiji. Razen tega pa imajo kakor pri nas posamezna pokrajinska mesta svoje manjše odre. Prve gledališke skupine se pojavljajo v Bolgariji okrog l. 1840. Organizirali so jih češki, poljski in madžarski emigranti, ki so živeli v severni Bolgariji. Isto se je ponovilo istotam l. 1860. Prvo igravsko skupino, ki je posvečala večjo pažnjo lomačim odskim težnjam, je osnoval l. 1866. narodni tribun Dobri Vojnikov. Z njo je obšel Bolgarijo, prihodnje leto pa je gostoval po raznih romunskih mestih. L. 1872. je bolgarsko dramsko gledališče gostovalo v Carigradu. Pravo bolgarsko gledališče pa ima sorazmerno mlado zgodovino, ker obstoja komaj 50 let. Danes sofijsko narodno gledališče deluje skoraj izključno v prestolnici. Pokrajinska gostovanja so zelo redka. Omeniti je treba še glavne bolgarske dramske pisatelje: Sava Dobroplodni, Vasil Drumev, Penčo Slavejov, Ilija Blaskov, Angel Karavelov, Ivan Vazov, K. Sapunov, Konstantin Velickov, Vasil Kirkov, Anton Strašimirov, Peju Javorov, Petko Todorov, Jordan Jovkov, Stevan Kostov, Račo Stojanov in Dobri Nemirov. Bolgarska dramska književnost je še sorazmerno zaostala, v glavnem naslonjena na narodne motive in pomeni najslabše gojeno vejo v bolgarski književnosti sploh. Izrazi tega dramatika v bolgarski književnosti do danes sploh še ni bilo. Kljub temu pa so posamezniki s svojimi deli dosegli lepe uspehe.

Na zadnjem gostovanju, ki se je vršilo zadnje dni meseca junija v Belgradu, so bolgarski igravci gostovali s štiri deli. Zastopani so bili Ivan Vazov z romantičnimi »Hajduki«, Anton Strašimirov s »Taščo«, Jordan Jovkov z »Borjano« in Dobri Nemirov z »Vozlom«. V Belgradu so bili bolgarski igravci sila svečano in toplo sprejeti. Kritika je pohvalila njihovo igranje, o delih pa se na splošno ni izrazila tako pohvalno. To je pa z ozirom na sila velike zahteve, ki jih stavijo belgrajski gledališki kritiki na pisatelje, koncem koncem razumljivo. Saj je od letošnjih predstav komaj ena doživela z njihove strani malo več priznanja [dramatizacija Cosičevega »Pokošenega polja«]. Istočasno ko Bolgari pri nas, je tudi belgrajska drama gostovala v Sofiji z deli Branislava Nušića (»Gospa ministrice«), Dušana Nikolajevića (»Preko mrtvih«), Pecije Petrovića (»Osvoboditev Koste Šljuke«), ki je dosegla največji uspeh) in Sterije Popovića (»Kir Janja«). Po izjavi upravnika belgrajskega gledališča Vojnovića se bodo gostovanja v začetku prihodnje sezone nadaljevala. Vsekakor bi bilo želeli, da bi tudi Ljubljana enkrat videla eno ali drugo bolgarsko delo v celoti, igrano od bolgarskih umetnikov. Ob koncu naj omenim, da so dela naših dramatikov zelo redko igrana na deskah sofijskega gledališča. Če izvajamo sedanje gostovanje, so Bolgari od naših doslej poznali samo Nušića in Milana Begovića. Morda bi se dalo to ali ono slovensko delo plasirati na sofijskem odru?

T. P.

Zdravstvena policija v naravi

Mati narava ima neizrečeno dobro organizirano službo zdravstvene policije, katere že tisočletja dolgo v splošno zadovoljnost opravlja svojo službo. V tej zdravstveni policiji so organizirani sesalci, ptiči in celo žuželke. Delujejo pa povsod: na polju, v gozdu, v gorah, v vodi in celo v pušavi. Povsod iščejo odpadkov, katere pospravljajo iz velike hiše božje narave. Najbolj razpredena je taka zdravstvena služba v tropskih krajih, kjer se gnoloba zaradi velike vročine naglo razširja ter bi zaradi tega lahko bila škodljiva ljudem in živalim.

V teh krajih južnega solca opravljajo prvo in najtežje delo hijene in jastrebi, kateri gnijoča večja trupla razkosavajo. Nagomilane kupe grdih odpadkov, ki se kopičijo okoli zamorskih vasi in okoli pašnikov nomadskih narodov, pospravljajo povečini mali ptiči ali pa žuželke.

Tudi pri nas imamo v naravi take zdravstvene policaje. Kjerkoli leži kako živalsko truplo, kak mrtev ptiček, ki je padel iz gnezda, ubit krt, po-vožen slepec itd., takoj se prikažejo žuželke, ki mrhovino razkosajo, pospravijo in pokopljejo. Če kje na polju leži kaka živalska mrhovina, se takoj zbero okrog nje muhe, govnači, mrhobrbi in grobarji, kateri mrhovino košček za koščkom razkosavajo in pospravljajo. Druga vrsta živalskih zdravstvenih policajev pa preiskuje gozdove in travnike ter živalska napajališča za človeškimi in živalskimi odpadki ter brbajo po gnoju in gnojišču. Za to delo so poklicani govnoobrbi vseh vrst. Te živalice se med seboj nekoliko razlikujejo ter imajo vsaka zase svoja znanstvena imena, vendar vse spadajo v spoštovano rodovino govnoobrbev. Te živalice so pridne in delavne ter neutrudno opravljajo svoj malo čedni opravke. Povečini o mraku ali pa ponoči. Kadarkoli se tihega poletnega večera začno solnčni žarki pomikati za gore, tedaj prihajajo na dan svetločrni in jeklenomodri junaki, ki globoko brečče in cvrče.

Najlažji popravek imajo te živalice med gov-

nom. Naglo izginejo med kupčkom gnoja ter brskajo. Njihova naloga pa je opravljena, kadar so samice svoja jajčka odlegle v gnoju. Mnogim žuželkam je namreč mrhovina in gnoj ne samo hrana, ampak tudi podlaga za razvoj zaroda. Najtežje delo imajo navadni govnači, ki morajo kopati včasih pod mrhovino 30 cm globoke jame, nakar zvržejo mrhovino ali govno v luknjo, kjer jim je v hrano in obenem v ležišče potomstvu. Te živalice delajo vso noč ter prenehajo s svojim delom šele, kadar zasije sonce. Včasih se dogaja, da se kakega poletnega večera ob posebno krepkem odpadku zbere cela družba takih gostov, katerih vsak na tem zabavišču išče svojih posebnih interesov. Najprvo pridejo veliki črni govnoobrbi, kateri se po latinsko s ponosom nazivljejo »geotrupes niger«. Cloveku se zdi, kakor da bi kdo na struni igral bas, kadar se ti oglašajo. Kmalu nato prifrca pred gnojišče drug hrošč, ki je tako neroden, da se na neravnih tleh večkrat prekopicne. Toda kmalu izgine v notranjost kupčka in se ne briga več za to, kaj se zunaj dogaja. Nato pride tretja vrsta govnačev, ki nosijo latinsko ime »aphodius fimetarius«. To so črni hrošči ter imajo na hrbtu dve rdeči lisi. Ti pribrenče med drugo družino ter jo obletavajo kakor roj čebel. Tam zunaj pa brečči še velik črn hrošč, ki je kaka dva centimetra dolg ter ima na svojem oklepu tri naprej obrnjene rožičke. Skoro bi bil podoben rogaču, vendar spada v spoštovano rodovino govnoobrbev ter se po latinsko s ponosom nazivlje »ceratophyus typhoeus«. Vsi ti gostje s pravo strastjo podkopavajo gnoj in odpadke ter na ta način opravijo veliko gnoja pod zemljo, s čimer res koristijo poljedelstvu.

Kadar pa zvečer dežuje, takrat te pridne živalice počivajo. Čeprav so majhne in nerodne, vendar v službi zdravstvene policije matere narave opravljajo važen opravke in vestno izvršujejo svojo službo.

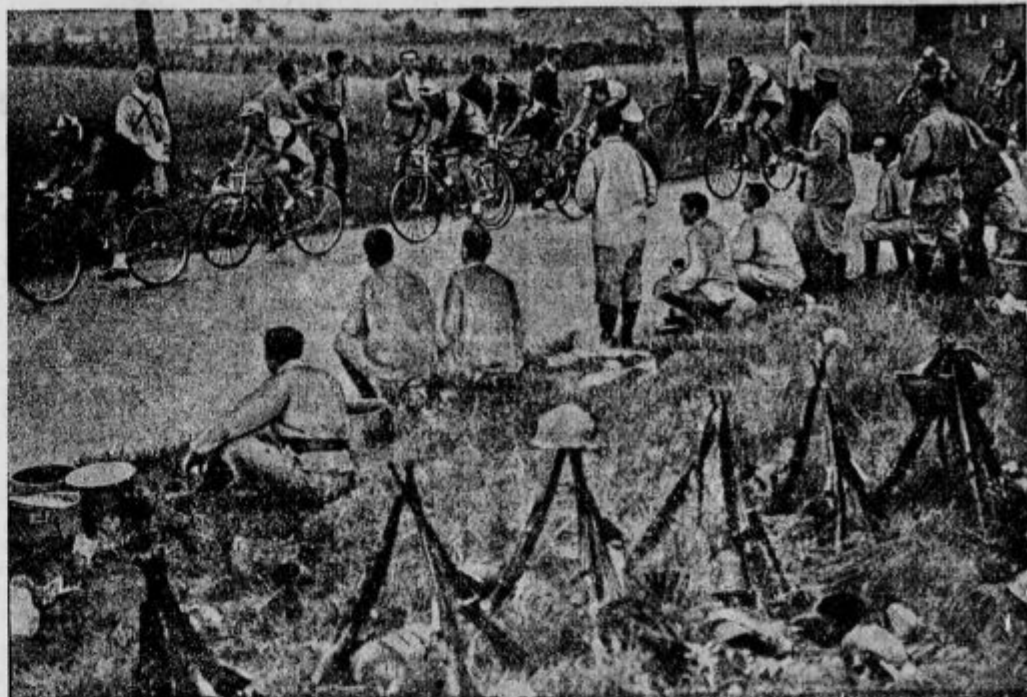
Pisarna v avtomobilu

V Newyorku živi nekaj mladih deklet, ki že delj časa čakajo na delo, a ne dobe nobene službe. Da bi jim ne bilo treba še nadalje prosjačiti za delo, kar je vsakomur silno neprijetno, so si izmislile nekaj, kar jim je na mah pripomoglo do zasluzka! Zbrale so med seboj vso gotovino, kar so jo imele ter si za ta denar kupile dva pisalna stroja in star avtomobil. Na stari avtomobil so napisale velik lepak, na katerem je bilo zapisano, da v tem avtomobilu za majhen denar opravljajo pisarniške posle, če kdo kaj nujnega potrebuje. S tem avtomobilom so se mlada dekleta peljala venkaj na deželo v mala mesta in farmarske vasi, kjer so ljudem pisarile. Ta stvar jim je začela kmalu evstvi. Kmalu so imele deklice na vseh koneh in krajih toliko naročil, da so si morale omisliti še en avtomobil in še dva pisalna stroja. Sedaj tudi drugi avtomobil dobro zasluzi. Tako se je sponesla dekletom volja in pogum, česar dandanes marsikomu tako manjka.

»Koliko pa stane vozní listek do Vuzenice?«
»70 Din!«
»Za tako majhno gnezdo je pa to predragó!«

Sodnik (priči): »Najprej ste trdili, da dobro poznate Petra Mlinariča, sedaj pa zanikate, da bi ga bili sploh kdaj videli. Kako je to mogoče?«
»Je mogoče, ker sem se poročil z njegovo vdovo!«

Prvi dan velike kolesarske dirke Tour de France so kolesarji blizu Amiensa vozili med počivajočimi francoskimi vojaki, ki so tamkaj na manevrih.

„Gora vseh hudičev“

Raziskovalec Ralph Elber, ki je mnogo popotoval po Afriki, je nekoč odkril zanimivo skrivnost zamorskih rodov v pokrajini Sierre Leone. V tistih krajih je gora, katere se imenuje Masamo, katero pa Zamorci nazivljejo »Gora vseh hudičev«. Ko je evropski potovalec hotel obiskati to zanimivo goro, ni mogel dobiti ljudi, ki bi mu bili hoteli nositi njegov tovor. Močno ga je zanimalo, kaj je na tej gori, da se tako imenuje. S težavo je končno izvedel od Zamorcev, da na tisti gori Zamorci pokopavajo svoje poglavarje. Da bi nihče ne motil miru umrlih poglavarjev, so Zamorci razglasili goro za »tabu«, to je za sveto in nedotakljivo.

Končno pa se je raziskovalec vendarle posrežilo, da je sam prišel na vrh gore. Med potjo si je

Mladina se poteguje za stare

Dandanes je že nekako moderno postalo, da se mladina pritožuje nad starimi, češ, da jim odjedajo kruh. Zato je zelo zanimivo brati, da se je v Parizu zgodilo ravno narobe. Na slovečem pariškem vseučilišču Sorboni namreč dijaki niso nastopili zoper svoje stare profesorje, ampak so se za nje celo prav odločno potegnili. Odlok prosvetnega ministra je namreč velel, da se morajo profesorji, ki so doseglj določeno starost, dati takoj upokojiti. Zoper ta odlok so slušatelji ondotne medicinske fakultete sklicali protestno zborovanje. Rekli so, da je odlok, po katerem bi morali profesorji, ki so prekoračili svoje 65. leto, zapustiti svojo profesorsko stolico, neprimeren in krivičen. Če hočejo ministri doseči, da bodo mlajše učne moči poklicane na vodstvo bolnišnic, zato ni treba slovečih učenjakov odtegniti zaslužnemu delovanju samo zato, ker imajo 65 let. Ta nastop pariške mladine je vzbudil splošno začudenje.

Nikotin v tobakovem dimu

Znana stvar je, da kajenje človeku največ škoduje zaradi tega, ker človek vdihava dim, v katerem je nikotin. Ker je nikotin hud strup, človek vdihava strup in si s tem škoduje. Vendar so to splošno mnenje nekateri kemiki sploh zanikali. Trdili so, da v tobakovem dimu ni nič nikotina ter da zato vdihavanje tobakovega dima človeku ne škoduje. Na drugi strani so pa nekateri drugi kemiki trdili, da ves nikotin, ki je v tobaku, preide v dim, zaradi česar je kajenje z vdihavanjem neizrečno škodljivo in nevarno. Sedaj sta dva kemika avstrijske tobačne režije to stvar natančno preiskala in ugotovila, da sta v tobakovem dimu res našla nikotin, vendar pa ni ves tobakov nikotin prešel v dimu, ampak je bilo nekaj nikotina med zgorevanjem cigarete uničenega.

Ta dva kemika sta našla dve novi snovi, ki izhajata iz zgorelega nikotina. Ti dve snovi sta imenovali »mizozmin« in »poikilin«. Poleg teh dveh važnejših snovi sta našla tudi nekaj manj važnih in postranskih produktov zgorelega nikotina. Kakor že iz povedanega sledi, teh novih snovi tobak sam nima v sebi ter nastajajo samo takrat, kadar nikotin s tobakom vred zgoreva. Vendar pa sta ti dve snovi značilni zaradi vonja, ki ga povzročata. Kemika sta tudi ugotovila, da so te najdene snovi mnogo manj strupene, kakor pa nikotin sam.

Koliko nikotina pa preide nerazkrojenega v dim in koliko se ga med zgorevanjem kemično uniči oziroma izpremeni, to je odvisno od tega, kako kdo kadi. Kdor naglo kadi, mu bo 70% tobakovega nikotina ušlo v dim. Kdor pa pusti cigareto tleti in jo le malo vleče, bo na ta način pustil v dim komaj polovico nikotina, vse drugo pa bo kemično uničeno in neškodljivo.

z dolgim nožem moral sam krčiti pot skozi goščavo. Ko je prišel na vrh skrivnostne gore, je naenkrat zagledal pred seboj male piramide, zidane iz kamna. Zgrajene so bile sredi nekakega kroga, katerega so obdajala velika drevesa nekdanjega pragozda. Ko je ta grobišča natančneje preiskoval, je ugotovil zanimive stvari, katere je že poprej slišal, pa jih ni mogel verjeti.

Noben izmed mrtvih poglavarjev namreč ni bil pokopan s svojo glavo. Glava, katere je ležala pri truplu, je bila glava njegovega prednika, ki je bila pozneje položena v njegov grob. Na ta način je učenjak dognal staro navado Zamorcev v tistih krajih, da svojega poglavarja po določenem času na določen način sami umore ter mu potem po svojih obredih odrežejo glavo. Vsak poglavar je torej vedel, da ga čaka taka in taka smrt, kadar bo toliko in toliko časa vladal. Samo tisti poglavar, ki je vladal takrat, ko se je tam mudil raziskovalec Ralph Elber, je bil tako srečen, da si je svoje vladanje že trikrat podaljšal. Od belega zdravnika je bil namreč dobil zdravniško izpričevalo, da je močno bolan. Bolnih poglavarjev pa tamošnji Zamorci niso smeli usmrtiti. Žal, da ne vemo, ali si je ta zamorski poglavar svoje vladanje še četrtič podaljšal. Če si ga ni, se mu je pač zgodilo tako, kakor njegovim prednikom.

Nekega dne je prišel k njemu eden izmed njegovih svetovalcev s ekodelico strupa, katero je moral poslušni poglavar v duško izpiti. Strup, katerega mora izpiti tak zamorski poglavar, ga umori šele čez nekaj časa. Zato poglavarja živga peljejo na vrh gore, kjer si še lahko ogleda svoj grob. Med ogledovanjem mu z velikim mečem odsekajo glavo ter jo pripravirajo. To glavo potem položijo v grob šele, kadar njegovega naslednika zadene ista usoda.

Dresiran planinski orel. Sloveči nemški cirkus Sarasani je pridobil veliko zanimivost: dreser Jenkins je dresiral planinskega orla ter to dresuro kaže v cirkusu.

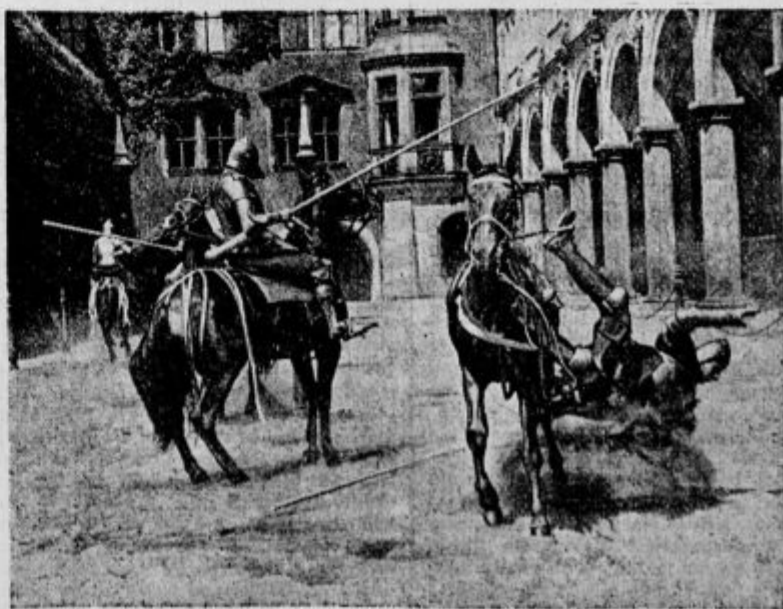

Stava angleškega lorda. Na Angleškem je s svojim letalom odletel v zrak bivši angleški letalski maršal lord Sempill. Hotel je odleteti iz Londona v Melbourne v Avstraliji ter se po isti poti zopet vrniti v London. To zračno pot je hotel preleteti v manj kakor enem tednu. Za to pot pa se je odločil iz posebnega vzroka. Pri neki pojedini je lord Sempill slišal, da je njegov tovariš iz Avstralije trdil, da so Angleži slabši letalci, kakor pa Američani. Lord Sempill je kot pristen Anglež naglo stavil z Avstralcem, da bo s svojim letalom preletel iz Londona v Avstralijo in nazaj prej kakor v enem tednu ter bo s tem dokazal, da so angleški letalci boljši, kakor pa ameriški. Na sliki vidimo lorda Sempilla (druga od leve strani) preden je odletel iz Londona. Povedati pa moramo, da lord Sempill te stave še ni dobil, ker je moral na Dunaju pristati ter se je potem z Dunaja vrnil v London.

Zena: »Seveda, ti sedaj obžaluješ, da si me vzela. No, za kom pa je kdo pred poroko letal? Jaz za teboj, ali ti za menoj?«
Mož: »Pojdi, pojdi! Še nikoli ni past letela za mišjo!«

Medtem ko je v Ameriki strašna suša, imajo na Angleškem velike povodnji. Slika nam kaže prizor iz mesta Eastbourne, kjer je voda vdrla v hiše. Na sliki vidimo skladišče pohištva pod vodo, iz katere rešujejo novo pohištvo.

Na d. zgodovinskega muzeja v Draždanah so vpeljali viteške igre po načinu srednjeveških viteških turnirjev. Na sliki vidimo konce boja, ko eden izmed tekmovalcev zdrkne s konja na tla.

Za moralo našega naroda

Kaj pa hočemo narodu dati boljšega kakor moralo? Narodno in politično pravico seveda. — Kruha tudi. Poleg tega dvojega, brez česar narodnega življenja in življenja sploh ni, nič boljšega kakor moralo. To je: poštenje, dostojnost, krepkost. Da se bo res moglo reči: Tu biva narod še krepak — tu biva narod poštenjak! Ves materialni prosih brez morale ne velja nič. Vodi bolj v propast, kakor v resnično dobrobit. Če so ljudje vdani pijančevanju, nenravnosti, razuzdanosti, surovosti in vsakovrstnim nerodnostim — kaj pomaga? Še bolj zapravljajo in podivljajo.

Nikdar ni nihče trdil, da so vsi Slovenci pijanci. Alkoholizem je mednarodno. Svetovno zlo. In po vseh deželah, kjer niso zaostali, se vodi boj zoper njega. Vsek v svojem narodu. Mi imamo pač obdelovati naše polje, tu trnje in osat trebiti. — Angležev mi ne moremo spreobračati. Zato podarjamo, da se »pri nas« preveč pije. Ne, kakor da bi se drugod ne. Seveda ne povsod enako. Na Slovenskem se bje tudi boj proti tuberkulozi. — Ali se to pravi, da so vsi Slovenci tuberkulozni?

In prav kakor se je tuberkulozi napovedal na vseh koncih, in se v tem oziru vsestransko in resno dela, prav tako se mora proti alkoholizmu. Še bolj! Ker po mnenju izvedenega zdravnika alkoholizem narodu samo na zdravju mnogo več škoduje kakor tuberkuloza. Kje pa so še vse druge grozotne posledice alkoholizma, o katerih pri tuberkulozi ni sledu: razdrapani družina itd. — In po zadnjem lepem treznostnem zborovanju je upanje, da se bo to končno res zgodilo. Upanje, da bodo to delo podprle zlasti poklicane oblasti, ki so na zborovanju sodelovale.

Dvojega je treba v dosegu lepega cilja: 1. vzgoje mladine in naroda; 2. natančnega izvrševanja tozadevnih predpisov. Zato se bo bansko upravo naprosilo, da bi preskrbela enega vzgojitelja, najbolje kakšnega sposobnega učitelja, in enega upravnega uradnika, kateremu naj bi bila poverjena naloga, da ima na skrbi točno in strogo izvrševanje predpisov.

»Sveta vojska za treznost, pravnost in dostojnost«, kakor se zdaj imenuje, pa ima, kakor ime pove, za svoj cilj ne samo pobijanje alkoholizma, marveč vseh njemu sorodnih nečestitih pojavov v narodu: nenravnosti, razuzdanosti in surovosti. Da iztrebi ta plevel, to trnje z njive našega naroda, ki ga je pač še dosti, k temu je poklican pomagati ves narod in vsi poštenjaki.

Zato bodi vsa slovenska javnost opozorjena na sledeče postavne določbe:

§ 74. Postave o notranji upravi govori: »Državne oblasti obče uprave morejo (brez ozira na sodno postopanje) prisoditi kazni zaradi nedostojnega postopanja ali vedenja na javnih ali javnosti pristopnih mestih, ako se moti javni red, mir, varnost, morala ali dostojnost, ali ako se dela javno pohujšanje.«

§ 288 kazenskega zakonika: »Kdor ima javno predavanje nemoralne vsebine, s katerim nasnavlja nečista dejanja, kakor tudi kdor izdeluje, pro-

duca, razširja ali vobče daje v javni promet spise, novine, slike ali druge predmete, ki vsebujejo težko kršitev javne morale, se kaznuje s stroгим zaporom ali v denarju.«

Glede bogokletstva pravi § 162 kazenskega zakonika: »Kdor preklinja Boga ali vero ali javno smeši obrede ali običaje bogocastja, se kaznuje z zaporom do enega leta.« — Civilne oblasti pa lahko kaznujejo te pregrehe tudi po »cesarski naredbi« z dne 20. aprila 1854 (Prügelpatent). — Koliko bi se lahko preprečilo zla, ko bi bile oblasti in mi sami bolj čuječi! A kdo se le zmeni za te prepovedi!

Zato opozarjamo tukaj tiste organe javne varnosti, ki so pred nedavnim z občudovanja vredno gorečnostjo iskali, preganjali in zapirali takozvane »protiizvršne elemente«, naj nekaj te gorečnosti pokažejo tudi pri preganjanju resnične zlobe in grdobe! Potem te nesnage gotovo ne bo toliko, kakor jo je zdaj. Čujemo n. pr. da v Tomačevem hodijo, na veliko spotiko poštenih vaščanov nagci neženirano po vasi. V Retečah so si morale pošene-kmetke žene same pomagati s tem, da so s kopirami naglnele te nedostojne!

Krščansko ljudstvo si prepoveduje tako početje, s katerim nas hočejo moralne propalce degradirati na stopnjo »afriških divjakov«. Ne — zopet krivica! Förster pravi, da je »moderna moralna kultura, odtrgana od Boga in njegovih zapovedi, veliko pod kulturo takozvanih »divjakov« v Afriki.

Po Ljubljani sami in bližnji okolici, na Gradu in v Tivoliju, vidiš lahko vsak dan, po klopcih in po cestah, kako se mladi parčki javno vpiro vseh mimoidočih brezobzirno med seboj ljubkujejo, objemajo in stiskajo. Kaj takega si dovoljujejo zaljubljeni med stiriimi stenami: v javnosti se pa to ne more trpeti, če se kaj damo na dostojnost.

Po nekaterih knjigarnah in trafikah se nemoteno prodaja »Popolni zakon«, parnografična knjiga prve vrste. Če je kaj, kar spada pod paragraf 288, je ta brezstidna knjiga.

Vigilantibus jurali Krščanski ljudje, mi smo proti javnemu zlu veliko prestrpni. Vdali smo se v to, češ, je pač čas tak, da se ne da nič urediti. Seveda, če na vse ustudnosti lepo molčimo in pustimo nemoralnosti prosto pot.

Mi pa hočemo naš narod ohraniti zdrav, pošten, dostojen, kreposten. Zato prosimo in pozivljamo javno oblast, naj čuva postavno, naj čuva moralo, naj vrši svojo dolžnost! Kjer pa tega poklicani organi ne store ali pa res vsega videti ne marajo, tam ali te organe opozorite ali napravite red samil! »Kjer ni tožnika — pravijo — ni sodnika«.

Pričeti se mora na celi črti sveta vojska proti javni nemoralnosti: za treznost, pravnost in dostojnost našega ljudstva! Vsi dobrosrčni so povabljeni k sodelovanju. To je častna zadeva vsega naroda, da po možnosti odpravimo madeže, ki nas pred svetom onečastajo.

Važno vprašanje tujskega prometa

Maribor, 14. julija.

Va Mariboru, ki leži skoraj na meji, imamo priložnost natančneje opazovati razvoj tujskega prometa z inženjstvom ter podrobneje proučevati vsa vprašanja, ki so z njim v zvezi. Pri tem prihajamo do nekaterih ugotovitev, ki nam kažejo, da bi se dal tujski promet za naše lokalne razmere še mnogo bolj izboljšati, kakor se izboljša sedaj. V Mariboru opazujemo vlak za vlakom, ki nam odvažajo tuje na naš Jadran, skoraj dnevno vozijo skozi mesto cele kolone čeških in avstrijskih avtobusov, ki prevažajo turiste na naša jadranska ali italijanska kopališča. Tisoče in tisoče inozemskih turistov pasira Maribor, mesto pa s vsem svojim zaledjem, ki je kakor ustvarjeno za tujski promet, od vsega tega nima ničesar, če izvajamo nekaj hotelijev, pri katerih tuji, ki prihajajo z avtobusi v Maribor, prenočujejo ali obudujejo, ter bencinskih črpalk, ki spotoma oddajajo avtobusom pogonsko sredstvo. Naša letovišča v okolici so še danes prazna, na Pohorju so inozemci bele vrane, kopališče na Mariborskem otoku, ki smo ga zgradili z velikimi žrtvami, da bi dvignili v Mariboru tujski promet ter napravili iz lepe obdravske prestolice turistični center, nam privlači redke inozemske avtomobiliste mimogrede. Maribor s svojo okolico predstavlja danes ogromen tujskoprometni kapital, ki je še skoraj docela neizrabljen. Prav tako, kakor z Mariborom, je tudi z ostalimi tujskoprometnimi kraji na Spodnjem Stajerskem (če izvajemo naša kopališča) ter tudi na Krškem. Edino domače turizem jih še nekam oživlja, dočim se pa ves ogromen inozemski turizem skozi Slovenijo samo prekaže ter polni naše Primorje. Sicer privoščimo Dalmaciji te tuje, ker bi drugače morali še več doplačevati za vzdrževanje njenih pasivnih krajev, vendar bi se dalo na nek način urediti, da bi imela tudi Slovenija večji dohodek od inozemskega turizma ter ne bi bila navezana le na domačine. Ker kažejo Čehi in Nemci izrečno zanimanje samo za morje, bi bilo treba skušati povečati dotok turistov iz Avstrije, ki bi prišli v prvi vrsti v pošto za slovenske turistične kraje. Slovenija uživa v Avstriji že od nekdaj velik sloves kot turistična dežela. Če pristojemo k temu še neposredno bližino in valutne razlike, bi se dalo med Avstrijo še znatno dvigniti zanimanje za naše turistične kraje. Seveda pa bi bilo treba predvsem v Avstriji sami odstraniti vse zapreke, ki so sedaj glavna ovira v razvoju turističnega prometa med našo državo in Avstrijo. Morali bi z naše strani dovoliti Avstrijem neke koncesije, ki so neizbežne.

Lansko leto se je postavila Avstrija na strogo stališče reciprocitete. Kolikor tujece iz Jugoslavije obišče Avstrijo, toliko Avstrijem dovoli potovanje v Jugoslavijo. Sicer Avstrija tega svojega stališča striktno nikoli ni izvajala, vendar pa je dotok svojih turistov k nam zelo omejila. Naša država je morala ugrizniti v kisl jabolko ter so začele naše tujskoprometne ustanove organizirati reciprociteta potovanja v Avstrijo. S temi potovanji pa je pri nas velik križ. Reciprocitete, ki jo Avstrija tudi danes zahteva, ni mogoče izvesti, ker je vsak izlet, po podlagi kolektivnega potnega lista skoraj izključen. Po dosedaj veljavnih predpisih se mora za vsak izlet s skupnim potnim listom zaprositi po službeni poti notranje ministrstvo, ki potem prošnjo odstopi še finančnemu ministrstvu in ministrstvu zunanjih zadev. Na ta način traja ves postopek kake tri mesece, predno je prošnja rešena. V praksi pa je skoraj nemogoče določiti program potovanja za tri mesece naprej. V sosednjih državah so predpisi za izdajanje kolektivnih potnih listov zelo enostavni in stroški nizki in isto prakso bi morali uvesti tudi pri nas. Pooblastiti bi bilo treba politična lokalna oblastva v tujskoprometnih centrih za izdajanje skupnih potnih listov, pa bi bila stvar v redu. Avstriji bi potem zopet dovolili kolektivne avtobusne izlete v naše kraje, ki so nam do lanskega leta prinašali precej dohodkov, so pa bili

ravno zaradi ovir pri naših reciprocitetnih potovanjih ukinjeni.

V interesu našega tujskega prometa bi bilo, da bi se končno odpravil vizum vsaj z onimi državami, iz katerih prihaja k nam največ turistov. Če smo ga odpravili že v prometu s Českoslovaško in Nemčijo, bi bilo nujno, da ga odpravimo tudi v prometu z Avstrijo. Lani je poslala Avstrija v našo državo 57.000 turistov. Ker so prišli vsi k nam z znižanim kopalniškim vizumom, je prešla država od vseh teh le 570.000 din za vizume. To pa je tako neznamenit znesek, da ne bi smel igrati v tujskem prometu nobene vloge in bi ga lahko povsem pogrešali, če pomislimo na ogromne dohodke, ki bi nam jih na drugi strani prinesel povečan dotok avstrijskih turistov. Z ozirom na izreden pomen tujskega prometa bi morala naša država v tem oziru slediti zgledu drugih važnejših inozemskih tujskoprometnih držav, ki so odpravile vizume v prometu z vsemi državami, ki pridejo le kolikor v pošto za njihov tujski promet. Od važnejših tujskoprometnih držav srednje Evrope ima danes edino še Jugoslavija s sosedo obvezne vize. To dejstvo temeljito izboljšalo v Avstriji naši konkurenti ter delajo javno propagando proti nam in za svoje tujskoprometne kraje, opozarjajoč turiste, da rabiyo za potovanje v Jugoslavijo vize, za njihove kraje pa ne. Tako delajo danes v Avstriji Italija, Madžarska in celo Českoslovaška. Zaradi naše prakse rabi danes avstrijski turist, ki potuje v Jugoslavijo, poleg našega vizuma še posebno odobrenje političnih oblasti, ki ga stane 24 šilingov. Za potovanje v Italijo, Českoslovaško in Madžarsko Avstriji tega odobrenja ne potrebujejo. Ta pristojbina ima naravnost prohibitiiven značaj. Zaradi tega bi morali mi ukiniti obvezno vidiranje avstrijskih potnih listov za turistična potovanja v Jugoslavijo, oddelke naših konzularnih zastopstev v Avstriji, ki se sedaj bavijo samo z vidiranjem potnih listov, pa raje povetiti s propagandno službo za naš turizem, ki je še danes zelo pomankljiva. Pri sedanjem stanju pa bi bilo treba na vsak način dati našim konzularnim zastopstvom v Avstriji navodila, da postopajo najliberalnejše pri izdajanju takozvanih kopališčnih vizov po znižani taksii 10 din. Slovenija je izgubila mnogo turistov, ker niso naši konzulati odobrili kopališčne vize za obisk naših manjših letovišč.

Končno pa bi bilo treba urediti tudi vprašanje izdajanja vizuma avtomobilistom na meji. To vendar ne gre, da si mora danes vsak inozemec, ki hoče potovati z avtomobilom v našo državo, v Št. Lju, na meji, naložiti na voz financarja, ki ga spremlja do obmejnega komisariata v Maribor, ko bi pa lahko izdajal isto dovoljenje uradnik na meji. Prav tako je na drugih važnih cestah — na Jezerščem, v Trzinu in drugod. Takšno spremstvo izgleda vedno kot nekaka eskorta, ki inozemskega avtomobilista odbija, obenem pa mu povzroča nepotrebne stroške.

Redovnice na odru. Neki češki pisatelj je svoj čas napisal pamflet na katoliške redovnice v obliki igre z naslovom: »Sestre svete device Klare«. Zdal je mladi češki katoliški pesnik Václav Vlček, ki je spisal že nekoliko iger, napisal kot odgovor na gornji pamflet novo igo o redovnicah z naslovom: »Sestra Anunciata«. V njej prikazuje čudovito samožrtvovanje katoliških usmiljenk, ki jim pa je čisto v zahvalo — preganjanje in celo kriva obljube ter zapor, kakor se je zgodilo pred leti na Češkem (Kutna hora). Tako tudi s. Anunciata zapusti svoje bogate starše, se posveti žrtvovanju za druge ter umre v zaporu. Šele po smrti se pokaže njena nedolžnost. Predstava se vrši v bolnišnici ter pred sodiščem in je zelo primerna za ljudske odre. (Založil Fr. Filip. Pribyslava; 5 Kč.)

Sport

Plavači so prispeli

Maribor, 14. julija.

Prihodnje dni bomo imeli v Mariboru zopet plavalne prireditve takega obsega, kakor jih v državi še ni bilo. Za lansko juniorsko plavalno prvenstvo je pokazalo, da moreje pri nas samo plavalni klub postaviti naenkrat na bojišče po 200 in še več aktivnih športnikov. Lansko leto se je Maribor ogrel za plavalni šport, o čemer pričala letos veliko zanimanje med mladimi plavači, ki se v vedno večjem številu prijavljajo maratonski plavalni sekciji. Letošnje tekme bodo pa še vse nekaj drugega, kakor lanske. Letos se bodo merili v resnici sami državni prvaki med seboj ter bodo napravili vse, da dosežejo čim boljše rezultate ter si tako zagotovijo tudi predpogoje za vstop v našo olimpijsko reprezentaco. V Mariboru, pa tudi drugod, vlada zaradi tega za letošnje plavalne tekme izredno zanimanje. Za najboljšo propagando skrbje v mestu plavači sami, ki so prispeli že danes. Prišli so Dalmatinci iz Dubrovnika in iz Splita. »Jadrane« iz Splita je prišel z ekipo 30 ljudi, med katerimi je 9 plavalk, dobrovolniški »Jug« pa je pri-

peljal 19 plavačev in 6 deklet. Plavači so prinesli na mariborske ulice nenavadno živahnost. Kjerkoli se pojavijo te visoke, atletske postave, povsod so v ospredju zanimanja. Med plavači je precej vojakov — mornarjev. Popoldne so bili že v kopališču na otoku. Voda se jim je zdela nekoliko mrzla, vendar so takoj začeli s treningom. Ze danes so pokazali Mariborčanom, kaj znajo. Dočim so se Jadranši vrgli najprej na trening v plavanju, so se Jugasi zbrali takoj okrog waterpolo žoge ter začeli pridno trenirati. Izredna živahnost, ki so jo plavači prinesli v kopališče, je kljub čemeremu vremenu privabila nenavadno veliko število kopalcev. Od danes naprej bo v kopališču vedno bolj živo. Jutri prispejo plavači iz Sušice, v četrtek pa pride Ilirija, ki pripelje ekipo nad 50 ljudi, prispejo Karlovcani, Zagrebčani in vsi ostali. V petek popoldne se začnejo na otoku tekme, ki bodo trajale potem v soboto in nedeljo ves dan. S plavači pridejo tudi njihovi številni navijači, tako da bo Maribor te dni poln športnikov. Plavalne tekme mu bodo dale svojevrstno živahno obležje.

Drž. prvak BSK v Ljubljani

V nedeljo se odigra drugi del polfinala za državno prvenstvo. Nasproti si stojijo 4 klubi in sicer igra sarajevska Slavija na domačih tleh proti novosadskemu NAKU, ter Ljubljana proti BSKU.

Naši fantje so se v Belgradu zelo dobro držali. To je priznal ves belgrajski tisk. Če bi imeli za seboj težje tekme, sigurno ne bi izgubili bitko v zadnjih 11 minutah.

Slavno moštvo BSKA, katerega mirne vesti pristevamo k srednjeevropski vrhunski nogometni »klasi«, pride k nam v goste po daljšem presledku. Enajstotica samih večkratnih državnih reprezentativcev bo sigurno navdušila občinstvo s svojo igro.

Športniki, ljubitelji lepe nogometne igre, nedelja devetnajstega je vaš dan, zato vsi na igrišče.

Olimpijske kolesarske dirke

Na zadnjem treningu se je zopet plasiral za olimpijado Gartner Franci, »Ljubljanka« in Valand, »Hermes«.

V nedeljo se je vršil zadnji trening kot kvalifikacije za sestavo jugoslovanske kolesarske ekipe za olimpijado. Tudi pri III. treningu sta se plasirala vozača ljubljanske podveze Gartner na III. mesto in Valand na V. mesto. Pri vseh treningih sta se dobro držala in častno zastopala naš kolesarski šport. Progo, ki je bila dolga 100 km sta prevozila manj kot v 3 urah, t. j. v hitrosti 34 km na uro. Ves čas vožnje je dirkače oviralo slabo vreme, delž je bil kakor iz škafa in bi vozači dosegli veliko boljši vozič, ako bi tega ne bilo. Gartner si je priboril častna mesta I., II. in III. s kolesom »Diamant«, katerega si je priboril na zadnji Hermesovi dirki 19. junija, kot darilo za prvo mesto od znane ljubljanske tiskarice Ivan Jax in sin. Da so se te dirke (III.) izvršile brez vsakega incidenta in protesta od strani vozačev in same zveze v Zagrebu, gre povsem pohvala tajniku kol. sekcije »Hermes« g. Schweitzeru, ki je z odobrenjem g. ing. Jaxa vozil konvoj z njegovim motorjem na progi in s tem odstranil marsikateri nedostatek in protest, kar se je dohajalo pri zadnjih dveh dirkah.

Jugoslovanska ekipa mora biti iz danih rezultatov sestavljena: Prosinček, Ivković in Pokupac (Zagreb), Gartner in Valand (Ljubljana) ter Denes Erdeli (Belgrad). Slovenci smo torej tudi pri tej panogi športa častno zastopani na olimpijadi.

Startalo je 10 najboljših vozačev Jugoslavije v minutnih presledkih s startom točno ob 0.05 pri Ribarekem otoku. Proga, ki je merila 100 km (Ribarski otok-Stupnik-Sv. Nedelja-Samobor-Bregana-Cerke-Kostanjevica in nazaj) so prevozili: 1. Prosenek, 2. Ivković, 3. Gartner, 4. Denes Erdeli, 5. Valand, 6. Pokupac. Naš Toma, kakor ga nazivajo zagrebški »purgerji« in ki ga največ polagali na njega, se je poleg Faningerja pri vseh treningih plasiral na zadnje, odn. predzadnje mesto. Vkljub temu pravijo, da morajo ta dva vozača na vsak način spraviti v ekipo, zato tudi niso takoj razglasili rezultatov, temveč se bo sestava ekipe obravnavala pri zeleni mizi Zveze, brez navzočnosti funkcionarjev ljubljanske podveze. Ali bo to podveza dopustila?

Nočna plavalna tekma na Iliriji

Pričetek ob pol 21.

Drevi nastopijo pred svojim odhodom na drž. prevenstvo v Maribor naši najboljši plavači, da pokažejo našemu športnemu občinstvu svoje znanje. Znani so lepi rezultati, ki so jih dosegli plavači SK Ilirije v inozemstvu proti renomiranim nasprotnikom. Zal nam dosedaj ni bilo možno doma prirediti prireditve večjega stila. Zato pa bo današnji večer pokazal Ilirijane v njihovi najmočnejši formi. Izbran program bo zaključila waterpolo tekma proti Jadranu iz Hercegovine, ki ga je Ilirija brzojavno povabila v goste. Jadran je lani zasedel drugo mesto v waterpolo seniorsjev. Ima zelo razvito igro, saj so njegovi igralci stalni training partnerji drž. prvaka Juga, Dubrovnik, ki je moštvo evropskega slovesa. Ilirijanom bo močno manjkalo Fux, ki je bil te dni operiran in bo letos moral najbrže počivati. Z njim so letos Slovenci izgubili sigurnega člana olimpijske reprezentance Jugoslavije.

Našim Ilirijanom obetajo za Maribor zelo dober placement. Saj »kanoni« kot Wilfan, Cerer, Schell, Groschlejev in še drugi res nekaj pomenijo v našem sportu. Zlasti prvi trije so plavači mednarodne kvalitete, kar dokazujejo njihovi rezultati. Wilfan, ki je letos imel na Dunaju priliko nastopiti proti svetovnemu rekorderju Kiefferju, je siguran član olimpijske reprezentance. Cerer in Schell pa si bosta morala vstop šele priboriti.

Program današnje prireditve obsega: 100 m prosto, startajo Wilfan, Frič, Scherpa in drugi, 100 m hrbtno dame, 100 m prsno gospodje: Cerer, Binder, Biber, 100 m prsno dame; 100 m hrtno gospodje, na čelu Schell, ki postaje vreden naslednik Wilfana, 50 m prosto juniorji, 50 m prosto dame in waterpolo.

Kolesarska podveza. Redna odborova seja je v četrtek, 16. t. m. ob 20 v prostorih gostilne »Amerikane«. Zaradi važnosti vse in točno. Posebno se pozivajo na sejo gg. Plankar, Schweitzer in Peca.

ASK Primorje — centralni odbor. V sredo 15. t. m. ob 20.30 važna odborova seja. Zaradi tega udeležba vseh odborovnikov zanesljiva in obvezna.

Predizbirno lahkootletsko tekmovanje za olimpijado

V četrtek in petek ob 17; igrišče, ASK Primorja.

Po nalogu JLAZe je določeno predizbirno lahkootletsko tekmovanje za Olimpijado, ki bo v četrtek, 16. t. m. ob 17, na igrišču ASK Primorja in sicer za naslednje atlete: 1. ob 17: tek 100 m: Gabršek Hanzi, Skušek Marjan, Pleteršek Feri; skok v višino: zaletom: Marek Evgen, Martini Frič; tek 100 m: Kovačič Alfonz; 2. ob 17: tek 200 m: Kovačič Alfonz; tek 800 m: Gabršek Hanzi, Skušek Marjan, Goršek Emanuel, Czurda Hugon, Srakar Franc, Zorja Aleš.

V petek ob 17 istotam izbirno tekmovanje v teku na 1500 m za atlete: Goršek Emanuel, Czurda Hugon, Srakar Franc, Zorja Aleš.

Atleti, ki bi poleg imenovanih želeli nastopiti, naj se javijo na igrišču pred tekmovanjem tehničnemu vodji akcije.

Gg. zvezna odbornika Kermavner in Megušar se naprošata, da v smislu zveznega sklepa prisostvujeta oba dneva izbirnemu tekmovanju. Istotako se naprošajo gg. zvezni sodniki, da sestavijo sodniški zbor, zlasti gg. Luin, Gorjane, Polajnar, Vidic, Slamič, Trtnik, Hvale, Cuderman, Premrl, Kalan itd. — Za ASK Primorje: Lovro Sancin, t. ž. tajnik.

Gorenjec (Jesenice): SK Savica (Stražišče) 4:0 (0:0)

Jesenice, 13. julija 1936.

Jeseniški »Gorenjec« je imel v nedeljo v gosteh mlado moštvo SK »Savice« iz Stražišča pri Kranju. Gostje so se predstavili z lepo in mirno igro v polju, le pred vratni so odgovarjali in so jih skoro vsi njihovi strelji v aut. Gorenjec je v polju igral manj povezano, kljub temu pa je imel rahlo premoč in odločil z 4:0 (0:0) v svojo korist.

V predtekmi sta igrala juniorski enajstotici Bratstva in Gorenjca, ki se je končala z rezultatom 4:1 (1:1) za Gorenjca.

Sportni dan v Zagorju

SK Zagorje razpisuje za v nedeljo 2. avgusta t. l. ob priliki športnega dne razpis s sledečim sporodni: V soboto 1. avgusta gostujejo ob 8 zvezec v Sokolskem domu amaterji teška atletike v boks. Klubi, ki goje teško atletiko, se lahko udeležijo.

V nedeljo 2. avgusta statetni tek skozi Zagorje. Start ob 9 pri rudniški restavraciji na Toplici, cilj pred kino Triglav. Proga: 400x400x1000x200x100. Zmagovalna šestotica prejme prehodni pokal, ki preide v stalno posest kluba po trikratni zaporedni, ali petkratni zmagi v presledkih.

Distančni tek na 4000 m. Start ob 9 na Lokah, cilj pred kino Triglav v Zagorju. Prvoplasirani prejme spominsko diplomu.

Ob 9.30 start za tek na 400 m. Prvoplasirani prejme priznanje.

Ob 9.45 petoboj na igrišču: Met diska, krogla, skok v višino in daljino, tek na 100 m. Prvoplasirani prejme spominsko diplomu.

Ob 11 na sokolskem telovadališču tekma v odbojki v dvorani na ping-pong. Za obe tekmi je razpisano »Prevenstvo Zasnava 1936«. Zmagovalno moštvo v odbojki prejme diplomu in naslov »Prvak Zasnava v odbojki 1936«, ravno tako prejme najboljši v ping-pongu diplomu in naslov »Prvak v ping-pongu 1936«.

Nogometna tekma ob 14.30 Old-boy Zagorje-Lake.

Med odmorom švedska stateta na igrišču 800x100x200x100 m, ter tek na 800 m.

8. Nogometna tekma 1. moštva.

9. Nogometna tekma 2. moštva.

10. Nogometna tekma 3. moštva.

11. Nogometna tekma 4. moštva.

12. Nogometna tekma 5. moštva.

13. Nogometna tekma 6. moštva.

14. Nogometna tekma 7. moštva.

15. Nogometna tekma 8. moštva.

16. Nogometna tekma 9. moštva.

17. Nogometna tekma 10. moštva.

18. Nogometna tekma 11. moštva.

19. Nogometna tekma 12. moštva.

20. Nogometna tekma 13. moštva.

21. Nogometna tekma 14. moštva.

22. Nogometna tekma 15. moštva.

23. Nogometna tekma 16. moštva.

24. Nogometna tekma 17. moštva.

25. Nogometna tekma 18. moštva.

26. Nogometna tekma 19. moštva.

27. Nogometna tekma 20. moštva.

28. Nogometna tekma 21. moštva.

29. Nogometna tekma 22. moštva.

30. Nogometna tekma 23. moštva.

31. Nogometna tekma 24. moštva.

32. Nogometna tekma 25. moštva.

33. Nogometna tekma 26. moštva.

34. Nogometna tekma 27. moštva.

35. Nogometna tekma 28. moštva.

36. Nogometna tekma 29. moštva.

37. Nogometna tekma 30. moštva.

38. Nogometna tekma 31. moštva.

39. Nogometna tekma 32. moštva.

40. Nogometna tekma 33. moštva.

41. Nogometna tekma 34. moštva.

42. Nogometna tekma 35. moštva.

43. Nogometna tekma 36. moštva.

Navodila za letni razpis na narodnih šolah

Prošnje za razpisana učiteljska mesta je vložiti pri upravitelstvu šole do 20. t. m. in to samo za mesta, ki so bila razpisana.

Za mesta in trge smejo vlagati prošnje le oni, ki imajo predpisano število let. Prošnje vložijo vsak zase, napisane mora biti čitljivo na čeli polji, taksirana s 5 din. Nejasno in nečitljivo napisane ali podpisane prošnje in one, ki niso pisane lastnoročno, se ne bodo vpoštevale.

Vsaka prošnja mora imeti naslednje podatke: 1. Priimek in ime s polnim očetovim ali moževim imenom v sredini; 2. vera; 3. kraj in okraj sedanjega službovanja; 4. kako je prišel na sedanje mesto (po prošnji, po službeni potrebi ali kazni); 5. datum, št. odloka ali ukaza; 6. od kdaj je na sedanjem mestu; 7. službena doba; 8. položajna grupa in periodični povšek; 9. znanje tujih jezikov, v katerih more poučevati, in dokazila za to; 10. ali je v preiskavi (disciplinarni ali kazenski); 11. ali je bil doslej kaznovan v službi, od koga in zakaj; 12. številko in datum odloka; 13. doživljenjski tečaj, kje in kdaj jih je doživljal. Sposobnost za zborovodjo. Priložiti dokazila v overjenem prepisu. 13. Družinsko stanje, koliko ima otrok v narodni, srednji, visoki ali strokovni šoli, v katerem razredu in v kateri šoli so letos, imena in leta ostalih otrok, zdravstveno stanje osebno in rodbinsko in druge družinske razmere (pri boleznih zdravniško potrdilo državnega zdravnika); 14. Razlogi za preložitve; 15. Je-li mož ali žena v učiteljski ali drugi službi v istem kraju ali drugje. Za netočne podatke je prošilec(-ka) osebno odgovoren(-a).

Prošnje za preložitve morejo vlagati oni, ki še niso dve leti v kraju, dobljenem po prošnji, le, ako so se med tem poročili, a ne službujejo z možem ali ženo v istem kraju, ali ki so pridobili po goje po § 101 t. 2 in 3 zak. o nar. šolah.

Prošnje je vlagati pri upravitelstvu ne oziraje se, ali je zaproseno mesto v tej ali drugi banovini. Upravitelj predloži prošnje s svojim mišljenjem in izjavo o prošilcu okrajnemu načelstvu tistega dne, ko prošnjo prejme. Prošnje, ki niso vložene rednim putem, se ne bodo vpoštevale. Vsakdo mora poslati le za tri razpisana mesta. Prošilci se opozarjajo, da doslej vložene prošnje ne bodo vpoštevale, in mora vsak, ki želi biti premeščen in ima zakonite pogoje, vložiti prošnjo sedaj. Prošnje, ki so pri banki upravi, se bodo vrnille in se lahko prilagodijo gornjim navodilom in vrnejo.

★

Razpisana mesta, ki še niso bila objavljena v »Slovenec«:

Trgi: Rogatec 1 (okraj Smarje), Rajhenburg 1 (okraj Brežice). — Vasi: Globoko 2 (okraj Brežice), Trbovlje-Vode 2 in Hraštnik 1 (okraj Litija), Cven 1 (okraj Ljutomer), Selnica 1 (okraj Maribor, levi breg), Zagradec 1 (okraj Novo mesto), Svetine 1 (okraj Ptuj), Ponikve 1 (okraj Smarje) v radovljiskem okraju pa so razpisane Gorjube in ne Gorje.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

SREDA, 15. julija: 12.00 Reprodukcijski koncert raznih pesmi 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Radijski orkester 14.00 Vreme, borja 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nacionalna ura: Mesečni kulturni pregled (iz Beograda) 19.30 Mladinska ura: Kako nastane vremenska napoved (g. dr. Oskar Reya) 21.10 Zgodovinsko-kulturni pomen Stične — ob 800 letnici ustanovitve (g. Mikuž A.) 20.30 Operni spevi in fantazije — Poje god. Zvonimira Župčevića s spremljevanjem Radijskega orkestra 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.30 Prenos iz Parkhotela na Bledu: Plesni orkester Erich Herse.

Drugi programi:

SREDA, 15. julija. Beograd I: 19.50 Vokalni koncert 20.30 Humorstični časopis 21.30 Vokalni koncert 22.00 Narodne pesmi — Beograd II: 20.00 Split (Hereeg) Zagreb: 20.30 Prenos iz Ljubljane 22.15 Plesna glasba Dunaj: 19.30 Massenetoova opera »Werther« 22.10 Mozartova komorna glasba 23.15 Plesna glasba — Budimpešta: 20.00 Salonski orkester 21.40 Vokalni koncert 22.15 Cilganska glasba 23.15 Poljska glasba — Trst: Milan: 17.15 Komorna glasba 20.40 Vokalni koncert 22.45 Plesna glasba — Rim-Bari: 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert 20.40 Simfonični koncert 22.30 Plesna glasba Praga: 20.30 Filharmonični orkester 21.35 Vokalni koncert — Varazna: 21.00 Chopinov koncert 21.30 Violina 22.15 Salonski orkester — Vsa Nemčija: 20.15 Ura mlade generacije — Berlin-Lipsko-Frankfurt: 20.45 Blonov koncert — Königsberg: 20.45 Orkestralni koncert — Hamburg: 21.10 Berliozova Italijanska simfonija — Köln: 20.45 Brennerjeva opereta »V hladu« — Monakovo: 20.45 Koncert po željah — Beromünster: 20.00 Komorna glasba na starih godalih 21.10 Svirski večer — Strasbourg: 20.30 Simfonični koncert.

Alja Rahmanova:

3

Tovarna novega človeka

Roman.

Stopil je proti Tanji in v njegovih drobnih, globoko ležečih očeh je sijal tak divji, nesramen pohlep po njej, da se je Tanja osupla okrenila in odhitela. Nekaj sekund je slišala korake, ki so jo zasledovali, a kmalu je bila zopet sama. Hodila je počasneje, se globoko oddahnila in si pogladila lase z obraza. Sonce je neusmiljeno žgalo, zrak okoli nje je bil težak kot svinec, tam nad reko pa se je začela dvigati stena temnih oblakov.

Oh, res nevihta, je mislila; to je tisto, zaradi česar se čutim tako nenavadno težko. Da, profesor ima dozdnevno res prav: živim v življenjem prirode...

Veliko poslopje je bilo prazno. Bilo je že po peti uri in ob tem času bi mogel videti tu kvečjemu še katerega izmed službenih predstojnikov, za katere niso veljale uradne ure. Ko je Tanja počasi stopala po širokih stopnicah, ni srečala nikogar, le iz dalje je izza nekih vrat donelo udarjanje pikalnega stroja. Najbrže je bilo treba dovršiti nujen obračun.

Tanja je odprla vrata svoje pisarne. Tovariš Vladimirov je bil še tu. Videti je bil drugačen kot sicer. Z rokami na hrbtu je hodil hitro in nemirno sem in tja po sobi. Ko jo je videl vstopiti, je hipoma obstal in jo pogledal. Opazil je vlažne pramene las, ki so ji viseli na čelo; njegove oči so obstale na njenem obrazu, ki je bil rdeč od bežanja in na njenih velikih očeh, še polnih sramu.

Kot vselej mu je pokimala z glavo — seganje v roke so vendar odpravili — in postavila stroj na običajni prostor, ne da bi čakala ukaza, kajti tovariš Vladimirov je

bil zelo redkobeseden. Nato je stopila k oknu in ga hotela odpreti.

»Ne, pustite okno zaprto!« ga je slišala govoriti za seboj in ko se je okrenila, je stal tik za njo in jo gledal. V njegovih očeh je ležal isti izraz živalskega poženja, pred kakršnim je pravkar zbežala. Še z večjo silo kot prej se je zbudila v njej bojazen. Osuplo ga je pogledala in pritisnila obe roki na prsi. Hotela je zakričati. Njegove roke so segle po njenih. Hotela se mu je iztrgati in zbežati; toda njegov prijem je bil močnejši in pod njegovim srepim pogledom je zamrla volja k odporu. Njegov dihanje je bilo težko, da bi bil udaril nasproti in šele zdaj se je zavedel, da so bili koraki, s katerimi je prej meril sobo, koraki pijanca. Da, bil je pijan, brezupno pijan, tako kot tam ob bregu rdeči, ki so hoteli pobijati ribe! Zdaj je tudi razumela, da je izgubljena, da zanjo ni rešitve. Kdo naj bi slišal njeno klicanje? Strojepisna tam za vrati v prvem nadstropju? Pa tudi če bi jo slišali, ali bi bili ti klici kaj posebnega v poslopju, v katerem so spodaj sedeli jetniki?

»Pustite me, prosim, pustite me!« je stokala Tanja. Iskala je s svojim pogledom njegovih oči, hotela mu je reči, da bi ga ljubila, da bi se mu vdala, toda ne zdaj, ne tako kot kakšni živali! Zdaj, ko mu je bilo vendar čisto vseeno, ali ona, ali katera druga! To vse mu je hotela povedati; toda že jo je dvignil v naročje in jo nesel na usnjati divan. S hlastnimi, surovimi gibi je zgrabil njeno mlado, deviško telo. Sram, bol, gnus in strah so se pomešali v njej in rasli do nevzdržne višine. Potem ni čutila ničesar več...

Tovariš Vladimirov je zaspal in Tanja je sedela poleg njega. Debele solze so ji polzele počasi po licih, drgetala je po vsem telesu. Prva misel, ki jo je mogla zajeti, je bila: ubiti ga moraš! Vstala je z divana in šla počasi k pisalni mizi. Z drhtečo roko je segla po težkem bronastem obtežilniku na pisalni mizi in se vrnila.

Telefon 2039
PREMOG
KARBOPAKETE
DRVA, KOKS tudi
Pogačnik
Bohoričeva ulica št. 5.

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani.

PENSION „LJUBICA“ Strožanac pri Splitu

Vam nudi: odlično hrano. — Udobne sobe s prekrasnim razgledom po morju. — Lastno kopališče. — Vstop v morje naravnost iz pensiona.

Pension Din 52.— vse vključeno.

Hrana štirikrat dnevno. — Garaža. Zveza: 8km z avtobusom iz Splita proti Omišu.

Tinček in Tonček kot detektiva

104.

Pokopališče razbitih ladij.

»To je bilo lepo od morskega kita, da nas ni vzel s seboj v morskalo globoko!« se je pošalil Tinček.

»In tudi od strica Kosmatinca je bilo lepo, da je svojo kočico zgradil tako trdno in spretno, da prav nič ne pušča vode,« je pristavil Tonček. »Poglej, skoraj za las je podobna najinemu splavu.«

Splav je nekaj časa brez cilja blodil po širokem morju, nazadnje pa ga je veter zanesel v kraj, ki je bil ves posut z velikimi in majhnimi ladjami.

»Glej, glej,« je vzkliznil Tinček, »to je pravo pokopališče razbitih ladij! Bogve, če tudi nas ne čaka enaka usoda, kot jo je dočakala posadka teh ladij.«

Zahvala

Za izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob smrti našega ljubljenega

Tomažeka

ter vsem darovalcem vencev in cvetja naša prisrčna zahvala. Posebno se zahvaljujemo g. dr. Korenu za vso skrb in požrtvovalnost, ki jo je izkazoval našemu Titku med boleznijo, č. g. svetniku Rožmanu in g. kaplanu. Največja dolžnost nas veže, da se posebej zahvalimo družinama Sumer in Koritzki za iskreno pomoč in tolažbo.

V Šošanju, dne 14. julija 1936.

Marjan Kalinovi.